

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds universitet

Magisteruppsats
Juni 2007

FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN
EKONOMIHÖGSKOLAN LUND

Små aktiebolags syn på revisorn

Författare:
Erik Mauritzson
Emma Svensson

Handledare:
Anne Loft
Niklas Sandell

Förord

Vi skulle vilja tacka alla de som har hjälpt oss och gett oss stöd under arbetet med uppsatsen. Ett särskilt tack riktas till våra handledare, Anne Loft och Niklas Sandell, som kommit med insiktsfulla och givande kommentarer som varit till stöd till oss som författare. Särskilt tack riktas även till Christina Gabrielsson, revisor, samt övriga respondenter som tagit paus i sitt arbete för att ställa upp på intervju. Utan respondenterna hade uppsatsen aldrig kunnat genomföras.

Erik Mauritzson

Emma Svensson

Sammanfattning

Titel:	Små aktiebolags syn på revisorn
Seminariedatum:	8 juni 2007
Ämne/Kurs:	FEK 591, Magisterseminarium, 10 poäng
Författare:	Erik Mauritzson Emma Svensson
Handledare:	Anne Loft Niklas Sandell
Fem nyckelord:	Revisionsplikt, revision, små aktiebolag, revisor, revisionsberättelse
Syfte:	Uppsatsen syftar till att ge en bild av hur små ägarledda företag ser på sin revisor och revisionen som utförs.
Metod:	Uppsatsen har en abduktiv ansats och en intensiv utformning. Problemformuleringen har besvarats genom nio personliga intervjuer.
Teori:	Teoriavsnittet ger en bild av vilka lagar och normer som gäller inom området, vidare redogörs för ett antal teorier som används för analys av empirin, slutligen förs en diskussion angående hur debatten i ämnet utvecklats.
Empiri:	En sammanställning av de nio intervjuer som genomförts har gjorts. Efter korta referat av varje intervju följer en tabell över hur respondenterna besvarat frågorna.
Slutsatser:	Vi har kommit fram till att små företag har en dålig bild av vad revisorns arbete innebär. De är medvetna om att de måste revideras och tycker att det är en trygghet att bli reviderade, men de vet inte vem revisionen och revisionsberättelsen är till för.

Abstract

- Title:** Small limited corporations view of the auditor
- Seminar date:** 8th of June 2007
- Course:** Master thesis in business administration, 10 Swedish Credits (15 ECTS)
- Authors:** Erik Mauritzson
Emma Svensson
- Advisors:** Anne Loft
Niklas Sandell
- Key words:** Statutory audit, audit, small limited companies, auditor, audit report
- Purpose:** The purpose of this thesis is to give a view of how small limited companies look upon their auditor and the audit that is performed.
- Methodology:** The thesis has an abductive approach and an intensive design. The research questions have been answered by the use of nine interviews.
- Theoretical perspectives:** The theoretical perspective gives a view of which laws and standards that is used within the area. A number of theories are used for analyzing the empirical findings. There is also a discussion about the debate concerning statutory auditing.
- Empirical foundation:** A compilation of the nine interviews that has been performed. A short review of every interview is followed by a cross table of how the respondent has answered the questions.
- Conclusions:** The conclusion is that small limited corporations have a poor view of the auditors' role. They know that the audit is statutory and believe that the audit is a safety, but they do not know who it is performed for.

Innehållsförteckning

Inledning	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Problemdiskussion	8
1.3 Problemformulering.....	9
1.4 Syfte	10
1.5 Avgränsningar	10
1.6 Förkortningar	11
1.7 Begreppsförklaringar	11
1.8 Uppsatsens disposition.....	12
1.8.1 Metod	12
1.8.2 Teori.....	12
1.8.3 Empiri	12
1.8.4 Analys	13
1.8.5 Slutsats	13
1.8.6 Referenser	13
Metod	14
2.1 Utgångspunkter	14
2.1.1 Ansats.....	14
2.1.2 Perspektiv.....	14
2.1.3 Utformning.....	15
2.1.4 Kvalitativ studie	15
2.2 Datainsamlingsmetod.....	16
2.2.1 Intervjuer.....	16
2.2.2 Val av företag.....	17
2.2.3 Val av intervjupersoner.....	18
2.2.4 Val av teoretisk referensram	18
2.2.5 Källkritik	19
2.3 Bearbetning analys.....	19
2.3.1 Fallgröpar vid intervjuer	19
2.4 Metodkvalitet	20
2.4.1 Validitet.....	20
2.4.2 Reliabilitet.....	20
2.4.3 Generaliserbarhet	21
Teoretisk referensram	22
3.1 Lagar och normer kring revision och revisorer.....	22
3.1.1 Vad är revision?	22
3.1.2 Vilka är revisorns uppgifter?	22
3.1.3 Vilken nytta gör en revisionsberättelse?	23
3.1.4 Vad är det som gör revisionen och revisorns granskning trovärdig?.....	24
3.1.5 God revisorssed och god revisionsmed	26
3.2 Revision i (små) aktiebolag	27
3.2.1 Vilka företag måste anlita en revisor?	27

Små aktiebolags syn på revisorn

3.2.2 Om aktiebolag.....	27
3.2.3 Revision i mindre företag.....	28
3.2.4 Analysmodellen	29
3.3 Teorier kring revision	31
3.3.1 Förväntningsgapet mellan revisorn och intressenterna.....	31
3.3.2 Revisorn i ett socialt koncept.....	32
3.3.3 Agentteori	33
3.3.4 Intressenterna	34
3.4 Debatt kring revisionsplikten i Sverige.....	35
3.4.1 Tidigare diskussion	35
3.4.2 Aktuell diskussion – vad händer vid ett avskaffande?.....	37
3.4.3 Länder utan revisionsplikt för små bolag?.....	40
Empiri	42
4.1 Företag A	42
4.2 Företag B.....	43
4.3 Företag C.....	44
4.4 Företag D	46
4.5 Företag E.....	47
4.6 Företag F.....	48
4.7 Företag G	49
4.8 Företag H	51
4.9 Företag I.....	52
4.10 Sammanställning över det empiriska materialet.....	53
Analys	55
5.1 För- och nackdelar med att anlita en revisor.....	55
5.2 Hur och varför väljer företagen revisorer	57
5.3 Vilka tror företagen är intresserade av deras revisionsberättelse.....	58
5.4 Bör revisionsplikten avskaffas?.....	60
Slutsats	61
6.1 Revisorn och små företag.....	61
6.2 Förslag till ytterligare forskning	62
Referenser	64
7.1 Publicerade källor	64
7.1.1 Litteratur	64
7.1.2 Rapporter.....	65
7.1.3 Artiklar.....	65
7.2 Lagar, direktiv, förordningar och standarder	66
7.3 Muntliga källor.....	67
7.4 Elektroniska källor	67
Bilaga 1	68
Bilaga 2	69

Inledning

I inledningen ges en kort bakgrund och diskussion kring varför ämnet är intressant. Uppsatsen problem och syfte formuleras. Vidare ges en beskrivning på vilka avgränsningar som gjorts.

1.1 Bakgrund

Enligt EU:s fjärde bolagsdirektiv är det upp till varje medlemsland att bestämma huruvida de skall ha revisionsplikt för små och medelstora företag (78/660 EEG art 51 p.2). Friheten har medfört att många länder valt att avskaffa revisionsplikten för små och medelstora företag. I dag är det endast Sverige och Malta inom EU som har kvar revisionsplikt för samtliga aktiebolag.¹

I och med riksdagsvalet i september 2006, då Sverige gick från vänster- till högerregering ökade sannolikheten för att revisionsplikten kommer att avskaffas. I ett gemensamt valprogram förde högeralternativet fram att de ville avskaffa plikten.² Frågan nämndes även i budgetpropositionen i vilken högerregeringen återigen framförde ett mål om att avskaffa plikten (Proposition 2006/07:100). Frågan utreds för närvarande av en kommitté, ledd av Bo Svensson, vars resultat skall presenteras i mars 2008 (Kommittédirektiv 2006:128). Kommittén tillsattes av den socialdemokratiska regeringen, men i och med regeringsskiftet utfärdades ett tilläggsdirektiv som fastslog att frågan om revisionsplikt skall utredas ur förhållningssättet att plikten skall avskaffas (Kommittédirektiv 2006:128).

I mars 2005 presenterade Per Thorell och Claes Norberg en rapport som sammanställts på uppdrag av Svenskt Näringsliv. Av rapporten framgår att *”Det nu är hög tid att revisionsplikten för små företag avskaffas i Sverige.”*³ Författarna publicerade även en artikel i Balans⁴ som följdes upp av en artikelserie om revision av små företag. Den genomgående hållningen i de publicerade artiklarna tycks vara att revisionsplikten för små företag har blivit förlegad och bör avskaffas.

I och med det förväntade avskaffandet uppstår frågan om vad som kommer hända med revisionen i små och medelstora företag då plikten avskaffas. Kommer företagen att behålla sin revisor? Kommer de att använda sig av revisorn på ett annat sätt än de gör idag?

Eftersom ovanstående frågor endast kan besvaras genom att först studera hur små och medelstora företag ser på sin revision i dagsläget blir frågan om förhållandet

¹ Ageli, 2007

² Borgliga valprogrammet, 2006

³ Thorell & Norberg, 2005

⁴ Thorell & Norberg, 2005:19-23

mellan revisorn och företaget, samt företagets syn på revisorn högaktuell. Ett avskaffande av revisionsplikten kommer få ett stort genomslag. Hur stort genomslaget blir och vilka förändringar avskaffandet innebär styrs till stor del av hur små och medelstora företag ser på sin revisor i dagsläget.

1.2 Problemdiskussion

Syftet med att revidera ett bolag är enligt FAR SRS bland annat att öka trovärdigheten till företags redovisning, skapa säkerhet för kunder och leverantörer, skapa bättre villkor och möjligheter, minska risker i affärer, visa att företag följer de spelregler som finns och att minska risken för fel⁵. Som nämnts finns i Sverige, till motsats från flertalet andra EU-länder, fortfarande revisionsplikten för små aktiebolag kvar.

Ambitionen är att göra en undersökning om vad små aktiebolag har för syn på revisorns roll. Förbundsordföranden för SRF, Mikael Carlson, anser exempelvis att även ett litet aktiebolag behöver någon som regelbundet ser över verksamheten utifrån. Granskningen skulle dock lika gärna kunna utföras av en auktoriserad redovisningskonsult eller en jurist, som av en kvalificerad revisor⁶.

FAR SRS anser att det är logiskt att utföra revisioner i svenska aktiebolag. De menar att det blir svårare för bolag utan revisorer då det utan en revisor uppkommer en oklar roll- och ansvarsfördelning i ett aktiebolag. Samtidigt kommer förtroendet för företagsformen minska.⁷

Svanström skriver i en artikel i Balans att det kommer bli små konsekvenser för branschen om revisionsplikten tas bort samt att företagen vill ha revisionsplikten kvar. Han har i en avhandling vid Umeå Universitet kommit fram till att företag i allmänhet inte anser att revision är någon ekonomisk börda. Däremot är revisionen ett bra sätt för företagen att skaffa sig kunskap om exempelvis intern styrning och kontroll.⁸

Thorell och Norberg ställer sig frågan vad vi egentligen vet om revisionens för- och nackdelar i små bolag samt vad vi vet om regleringens kostnad i små och medelstora företag. De flesta aktiebolag i Sverige driver en mycket liten verksamhet med ett fåtal anställda. Intressenterna verkar vara av åsikten att revisionsplikten är bra, men ingen har tidigare diskuterat eller undersökt för- och nackdelarna med den. De viktigaste motiven för revisionsplikt är enligt Thorell och Norberg att den bekämpar ekonomisk brottslighet samt är till nytta för ägarna. En konsekvens av att revisionsplikten finns reglerad i Sverige är att alla bolag, såväl stora som små,

⁵ FAR SRS hemsida

⁶ Carlson & Bergqvist, 2006

⁷ FAR KOMPLETT

⁸ Svanström, 2006:29-31

måste följa samma regler om revisorers oberoende. Skärpta regler om oberoende får därför genomslag i små och medelstora företag i Sverige, vilket de inte får i de länder där revisionsplikt inte omfattar samtliga aktiebolag. Thorell och Norberg anser vidare att det saknas starka bevis för att revisionspliktens nytta överstiger dess kostnader och att den därför bör avskaffas stegvis efter engelsk modell.⁹

Bjälkemo, Brodin och Larsson har i en uppsats vid Göteborgs Universitet undersökt hur små aktiebolag ser på revisionsplikten. De kommer fram till att de små bolag som vill att revisionsplikten skall finnas kvar är de som ofta har kontakt med revisorn och i stor utsträckning använder sig av hans rådgivande tjänster.¹⁰

Dorkhan, Nyström och Ohlsson undersöker i sin uppsats vid Lunds Universitet vilken vikt revisionen har för små företag. De vänder sig till både revisorer, småföretagare och banker samt till en redovisningskonsult för att få en bild av revisionens betydelse i små företag. Författarna kommer fram till att revisorer är viktiga för företags framgångar, både externt och internt. Externt ger revisionen en kvalitetsstämpel och internt fungerar revisorn som en rådgivare som förmedlar nyttig kunskap.¹¹

Då åsikterna om revisionsplikten och revisorns roll och eventuella nytta skiljer sig åt ämnar vi göra en undersökning av små ägarledda aktiebolag: Vad de egentligen har för bild av vad de kan använda sin revisor till. Ser de en stor mängd fördelar som eventuellt kommer bidra till att de behåller sin revisor vid ett avskaffande av revisionsplikten eller anser de snarare att revisorn är onödig? Har de egentligen en korrekt uppfattning av syftet med att ha en revisor? Uppsatsen ämnar även jämföra svaren med tidigare genomförda undersökningar. Stämmer det exempelvis att företagen anser att revisorn är en viktig rådgivare?

1.3 Problemformulering

Vad har små ägarledda aktiebolag för syn på revisorns roll?

- Vilka anser de vara fördelarna och nackdelarna med revisorn?
- Vilka tror de är intresserade av företagets revisionsberättelse?
- Kommer de att behålla sin revisor om revisionsplikten avskaffas?

⁹ Thorell & Norberg, 2005:4-7

¹⁰ Bjälkemo, Brodin & Larsson, 2005:42-43

¹¹ Dorkhan, Nyström & Ohlsson, 2007:74

1.4 Syfte

Uppsatsen syftar till att ge en bild av hur små ägarledda företag ser på sin revisor och revisionen som utförs och kan delas upp i tre delar:

- Ge en bild av vilken roll en revisor i ett mindre företag skall spela.
- Studera hur mindre företag ser på sin revisor och den revision han utför.
- Analysera hur företagens syn på sin revisor och sin revision kommer att påverka vad som händer om revisionsplikten avskaffas.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen behandlar ägarledda aktiebolag. Det anses mest intressant att studera dem eftersom revisionens roll som kontrollsystem mellan ägare och företagsledning inte är uppenbar. Hade studien istället genomförts på icke ägarledda aktiebolag är det troligt att uppsatsens slutsats blivit annorlunda. Vidare inriktar sig uppsatsen endast mot företag som har mellan sju och tio anställda. Företag av den storleken har så pass omfattande redovisning att de vanligtvis har en anställd ekonomiansvarig eller anlitar en redovisningskonsult, men ändå är så pass små att de skulle ha möjligheten att välja bort sin revisor om revisionsplikten avskaffas. Det är troligt att slutsatsen blivit annorlunda om uppsatsen inriktats mot en annan företagsstorlek.

Ytterligare en avgränsning är att uppsatsen endast avser besvara frågan om hur små bolag ser på sin revision. Det är inte uppsatsens ambition att studera någon form av helhetsförväntning på vad som kommer hända om revisionsplikten avskaffas, exempelvis genom att undersöka vad revisionsbyråer eller banker har för åsikter i frågan.

De revisorer som avses i uppsatsen är de som enligt revisorslagen är kvalificerade (RL 4 och 5§). Enligt aktiebolagslagen kan endast den som är godkänd eller auktoriserad revisor, det vill säga kvalificerad, vara revisor i ett aktiebolag (ABL 9 kap 12§).

1.6 Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen
BFL	Bokföringslagen
EG	Europeiska Gemenskapen
EU	Europeiska Unionen
FAR SRS	Föreningen Auktoriserade Revisorer och Svenska Revisorssamfundet
FIR	Förordning med Instruktion för Revisorsnämnden
IFAC	International Federation of Accountants
ISA	International Standard Auditing
RL	Revisorslagen
RNL	Revisionslagen
RS	Revisionsstandard
SRF	Sveriges Redovisningskonsulters Förbund

1.7 Begreppsförklaringar

- FAR SRS – FAR, Föreningen Auktoriserade Revisorer, och SRS, Svenska Revisorssamfundet, var tidigare två olika branschorganisationer. De slogs samman den 1 september 2006 och är nu en gemensam branschorganisation för revisorer och rådgivare. I uppsatsen refereras till FAR SRS när det är något de har uttalat sig om efter sammanslagningen. Refereras istället till endast en av dem har uttalandet skett före sammanslagningen.¹²
- Små företag enligt svenska normer – Gränsvärdena ligger på 50 anställda, 50 miljoner kronor i omsättning och 25 miljoner kronor i balansomslutning. Överskrids två av värdena rör det sig inte om ett litet företag.¹³

¹² FAR SRS hemsida

¹³ Thorell & Norberg, 2005:10

- Stora revisionsbyråer – I uppsatsen skiljs på stora och små, eller mindre, revisionsbyråer. När vi skriver stora byråer syftar vi på Deloitte, Ernst & Young, KPMG och Öhrlings PriceWaterhouseCoopers. När vi skriver små eller mindre byråer syftar vi på övriga revisionsbyråer. Tilläggas kan att ingen av respondenterna i uppsatsen anlitar någon av de byråer som brukar klassas som medelstora.

1.8 Uppsatsens disposition

Uppsatsens fortsatta disposition kommer att se ut som följer:

1.8.1 Metod

I metodavsnittet ges en beskrivning av de utgångspunkter samt tillvägagångssätt som valts för uppsatsens genomförande. Vidare beskrivs hur vi gått till väga för att besvara problemformuleringen. Vi gör en diskussion kring vilka källor som använts samt avslutar med en diskussion kring kvaliteten på uppsatsens metod.

1.8.2 Teori

För att den teoretiska referensramen skall ge en tydlig bild över vilka fakta och åsikter som finns kring uppsatsämnet har den delats in i tre delar. För att få en klarare bild av vad en revisors uppgifter är och vad en revision innebär sammanställs i den första delen de lagar, direktiv, rekommendationer som finns kring ämnet. Den andra delen berör den teori som kan vara intressant för analyserande av empirin och den tredje delen avser sammanfatta hur diskussionen om revisionsplikt har sett ut från 80-talet fram till idag.

1.8.3 Empiri

I empiriavsnittet ges kortare referat från de genomförda intervjuerna för att läsaren skall få en bild av vad respondenterna på företagen har för funderingar kring uppsatsens problemformulering.

1.8.4 Analys

I analysavsnittet sammanfogas teori och empiri och de data som tidigare refererats i uppsatsen analyseras. I analysen dras även slutsatser kring vad omvärlden kan dra för lärdomar kring företagens åsikter.

1.8.5 Slutsats

I slutsatsen förs en slutlig diskussion kring vad vi kommit fram till under arbetet med uppsatsen. Vi återkopplar till syftet och tar återigen upp de punkter som uppsatsen avsåg besvara. Avslutningsvis ger vi förslag på ytterligare forskning inom området.

1.8.6 Referenser

När uppsatsen refererar till lagar, normer och dylikt skrivs referensen direkt i texten. När uppsatsen refererar till litteratur, rapporter och artiklar skrivs referensen däremot i fotnot.

Metod

I metodavsnittet ges en beskrivning av de utgångspunkter samt tillvägagångssätt som valts för uppsatsens genomförande. Vidare beskrivs hur vi gått till väga för att besvara problemformuleringen. Vi gör en diskussion kring vilka källor som använts samt avslutar med en diskussion kring kvaliteten på uppsatsens metod.

2.1 Utgångspunkter

2.1.1 Ansats

För uppsatsen har en abduktiv ansats valts. I den abduktiva ansatsen växlar forskaren mellan teori och empiri. Valet av ansats har gjorts utifrån att den abduktiva ansatsen ger oss som forskare en hög flexibilitet i vårt sökande efter kunskap. Efter fastställande av problemformulering och syfte har potentiella företag som varit aktuella som respondenter framtagits. Därefter har skrivna data inom ämnet genomförts för att skapa en ökad förståelse för oss som författare samt bidra till en teoretisk referensram.

För att få en bild av hur förhållandet mellan revisor och företag ser ut har en intervju med Christina Gabrielsson, auktoriserad revisor, genomförts. Med utgångspunkt ur problemformuleringen har sedan en intervjumall tagits fram för användande vid intervjuer. Eftersom den abduktiva metoden har använts har vi som författare hela tiden haft möjlighet att efterhand som arbetet fortskridit fördjupa oss ytterligare i de delar av teorin som framstår som viktiga.

2.1.2 Perspektiv

Att välja perspektiv handlar om ur vilken synvinkel forskaren väljer att studera verkligheten¹⁴. Med andra ord kommer perspektivet som forskaren väljer att avgöra vad han kommer att se samt, vilket kanske är ännu viktigare, vad han inte kommer att se vid studier av objektet. Ambitionen för uppsatsen är att sätta revisorn i ett socialt sammanhang och att studera samspelet mellan revisor och företag. Tanken är att fokusera på interaktionen som sker mellan revisor och företag samt studera hur företaget ser på sin revisor och revision. Det skall dock konstateras att det är omöjligt att inte, till viss del, hamna i ett ekonomiskt resonemang då kostnaden av revisionen alltid sätts i relation till nyttan den innebär.

¹⁴ Lundahl & Skärvad, 1999

2.1.3 Utformning

I uppsatsen har en intensiv utformning valts. Enligt Jacobsen beskrivs den intensiva utformningen av att ”...vi går på djupet med några få enheter.¹⁵”. Valet har gjorts eftersom det har ansetts av större vikt att genom intervjuer med ett mindre antal företag kunna gå på djupet och därmed på ett mer nyanserat sätt besvara problemformuleringen. Ett extensivt upplägg genom användande av exempelvis ett frågeformulär hade visserligen lett till att fler enheter kunnat undersökas, men medfört mindre djupgående svar.

Nackdelarna med en intensiv utformning är att möjligheten att studera ett större antal enheter försvinner på grund av tidsbegränsningar. Användandet av ett färre antal enheter medför att det blir riskfyllt att generalisera resultaten på en större population.¹⁶ Generaliseringsmöjligheterna har dock här fått stå tillbaka till förmån för möjligheten att gå på djupet.

2.1.4 Kvalitativ studie

I uppsatsen har en kvalitativ ansats använts. Enligt Jacobsen skall en kvalitativ ansats väljas då forskaren vill ”...skapa större klarhet i ett oklart ämne...”¹⁷. Patel och Davidsson beskriver syftet med en kvalitativ undersökning som ”...att skaffa en annan och djupare kunskap än den fragmentiserade kunskap som ofta erhålls när vi använder kvantitativa metoder.”¹⁸. Eftersom uppsatsens syfte är att ge en bild av hur små företag ser på sin revisor och revisionen som utförs har det fallit sig naturligt att använda en kvalitativ ansats då den möjliggör en betydligt mer djupgående analys i jämförelse med en kvantitativ ansats, som istället skall användas då ett fenomenets frekvens eller omfattning skall mätas¹⁹.

En grundbult i den kvalitativa ansatsen är öppenheten ansatsen möjliggör. Med öppenhet menas i det här fallet ”...att den som undersöker i ringa utsträckning har bestämt i förväg vad han ska leta efter”²⁰. För oss som forskare har ansatsen möjliggjort att problemformuleringen kunnat justeras efterhand som arbetet fortskridit vilket varit viktigt eftersom det inte på förhand har gått att bedöma exakt vad uppsatsens resultat skulle bli. Jacobsen beskriver den kvalitativa ansatsen som en interaktiv process i vilken problemställningen och datainsamlingsmetoden förändras under arbetets gång²¹.

¹⁵ Jacobsen, 2002:93

¹⁶ Jacobsen, 2002:102-103

¹⁷ Jacobsen, 2002:145

¹⁸ Patel & Davidsson, 2003:118

¹⁹ Jacobsen, 2002:149

²⁰ Jacobsen, 2002:142

²¹ Ibid

Nackdelar med en kvalitativ studie är främst att den är resurskrävande, vilket medför att forskaren får nöja sig med ett mindre antal enheter än vad som varit möjligt vid en kvantitativ ansats²². Det begränsade antalet enheter medför att det kan uppstå problem vid en generalisering. Ambitionen är ändå att uppsatsen skall kunna ge en vägledning om hur andra företag av samma storlek resonerar kring problemformuleringen.

2.2 Datainsamlingsmetod

2.2.1 Intervjuer

För att problemformuleringen skall kunna besvaras har nio intervjuer genomförts med ägare eller ekonomiansvarig i aktiebolag med mellan sju och tio anställda. Enligt Bryman och Bell är det ”... *den flexibilitet som intervjun rymmer som gör den så attraktiv.*”²³. Datainsamlingsmetoden har givit oss som forskare möjlighet att inte bara få nyanserade svar utan dessutom möjlighet att läsa av respondentens kroppsspråk och tonläge.

Intervjuerna har genomförts på respektive respondents arbetsplats och bedrivits i semistrukturerad form. Jacobsen beskriver två extrema former av strukturering. Den ena är helt öppen, då samtalen förs utan intervjuguide och utan fast ordningsföljd, den andra är sluten och kännetecknas av att frågor med fasta svarsalternativ ställs i en fast ordningsföljd²⁴. Under intervjuerna till uppsatsen har en intervjuguide använts men respondenterna har i hög grad fått styra samtalen medan guiden har använts som ett stöd för säkerställande av att samtliga punkter av intresse berörts under intervjun. Ambitionen har varit att hålla samtalen så öppna som möjligt men ändå hinna med samtliga viktiga punkter.

Enligt Jacobsen är det som regel att föredra att intervjuer hålls ansikte mot ansikte istället för med hjälp av telefon²⁵. Eftersom det endast varit företag i författarnas närområde som använts som respondenter har det fallit sig naturligt att genomföra intervjuerna ute på respektive företag. Genom ett sådant upplägg bör även eventuella kontexteffekter, som behandlas nedan, kunna undvikas.

Vid samtliga intervjuer har en diktafon använts. Användandet av diktafonen har givit oss som intervjuare möjlighet att fokusera helt på respondentens svar och att ställa följdfrågor utifrån svaren som givits. Utan diktafonen hade mer kraft behövt läggas på att skriva ner svar från intervjuobjekten, vilket troligtvis påverkat

²² Jacobsen, 2002:143

²³ Bryman & Bell, 2005:360

²⁴ Jacobsen, 2002:163

²⁵ Jacobsen, 2002:161

analysen negativt. Diktafonen har kombinerats med anteckningar som utvärderats tillsammans med det inspelade materialet.

2.2.2 Val av företag

Tillvägagångssättet vid val av intervju företag har varit att med hjälp av Affärsdata²⁶ ta fram en lista över samtliga aktiebolag i Lund med mellan sju och tio anställda. Valet att endast intervjua företag i Lund har gjorts på grund av att det underlättat genomförandet eftersom respondenter och forskare funnits på samma ort. Valet av ort att genomföra undersökningen på bör inte påverka resultatet nämnvärt då åsikterna från företagens sida troligtvis inte skiljer sig åt från ort till ort då reglerna om revision och revisorer är desamma över hela landet.

Riktningen mot företag mellan sju och tio anställda motiveras genom att det ansetts mer intressant att studera bolag som är större än de allra minsta, exempelvis enmansbolag, då revisorn har bedömts spela en större roll inom företag av den studerade storleken. Studier av större företag har bedömts mindre viktigt eftersom ett eventuellt borttagande av revisionsplikten troligtvis inte skulle gälla större företag i ett initialt skede.

Det hade kunnat vara rimligt att använda andra storleksmått vid val av företag, som exempelvis omsättning eller balansomslutning, men i uppsatsen har det ansetts mest relevant att studera företag med ett visst antal anställda då de anställda i sig kan utgöra en intressant av revisionsberättelsen²⁷. Om företag valts efter ett annat mått hade aspekten kunnat gå förlorad.

Efter en sammanställning av de för uppsatsen intressanta aktiebolagen har företag i konkurs, företag med halva aktiekapitalet förbrukat samt företag med orena revisionsberättelser rensats bort. Motiveringen till bortrensningen har varit att det ansetts värdefullt att endast intervjua väl fungerande företag.

Nästa steg har varit att rensa bort alla icke ägarledda aktiebolag. Motiveringen till rensningen har varit att det ansetts mer relevant att studera ägarledda aktiebolag då revisorn inte fungerar som ett kontrollsystem för ägaren gentemot företagsledningen då ägaren själv driver verksamheten. Genom att ladda hem årsredovisningar från Affärsdata²⁸ har samtliga bolag som, med hjälp av årsredovisningarna eller företagets hemsidor, kunnat konstateras vara ägarledda kontaktats. Då ett av företagen föredrog att vara anonyma har beslut tagits att anonymitet skall omfatta samtliga företag.

²⁶ Affärsdatas hemsida

²⁷ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:21

²⁸ Affärsdatas hemsida

2.2.3 Val av intervjupersoner

Vid kontakt med företagen har den person som ansvarar för kontakten med revisorn efterfrågats. I fem fall har hänvisats till ägaren och i övriga fyra fall till den ekonomiansvarige på bolaget. Intervjuerna har sedan genomförts med den person hänvisning skett till. Det har varit relativt svårt att få tag på ansvariga som varit villiga att ställa upp på intervjuer. Många potentiella respondenter har varit svåra att få tag på med anledning av tjänsteresor eller liknande och andra har inte ansett sig ha tillräckligt med tid för att ställa upp på en intervju. Av de ansvariga som har kontaktats har 50 procent ställt upp på en intervju.

Faktumet att en del av intervjuerna genomförts med ekonomiansvariga och en del med ägare anses vara positivt då möjligheten att studera åsiktsskillnader mellan de båda grupperna avseende revisionsplikten givits. Det är troligt att de båda gruppernas inställning till revisorn skiljer sig åt.

Vid ett tillfälle gav en ansvarig som svar att han inte hade möjlighet att ställa upp på en intervju men att han ändå ville säga att han ansåg att revisorn inte behövdes inom bolaget och att om möjligheten gavs så skulle de låta bli att anlita en revisor. Det är möjligt att de som varit villiga att ställa upp på en intervju är mer positivt inställda till revisorn än de som inte varit villiga att ställa upp. Ett par andra orsaker till att ett antal personer tackat nej till att medverka kan vara att frågorna på förhand bedömts vara av relativt kvalificerad art eller att intresset varit för litet från den ansvariges sida.

2.2.4 Val av teoretisk referensram

Data som är relevant för en uppsats eller studie finns många gånger redan tillgänglig²⁹. För att få en så bra bild som möjligt av vad en revisor har för roll i små aktiebolag har de svenska lagar och normer som reglerar bland annat revisorer och aktiebolag studerats. För att få en djupare förståelse för lagarna och normerna har litteratur med praktiska beskrivningar kring dem använts. Det finns tidigare undersökningar och rapporter som rör både revisorns roll och revisionspliktens vikt, vilka anses vara intressanta att bygga vidare på. För att kunna få en bättre bild av hur det ser ut i dagsläget har även ett antal artiklar kring diskussionen om revisionsplikt tillgåtts och därmed olika parters åsikter vävts in.

Hur revisorns arbete går till rent praktiskt anses inte relevant för den teoretiska referensramen, därför har vi valt att beskriva vad revision är och vad en revisor gör, men inte hur han utför sitt arbete. Det som avses undersökas är bland annat vilken nytta små företag anser sig ha av sina revisorer, inte hur de tror att revisorerna jobbar.

²⁹ Lundahl & Skärvad, 1999:131

Den teoretiska referensramen innehåller bara ett kort stycke om revisorns oberoende och självständighet. Tanken är inte att undersöka om de små företagens revisorer brukar utföra uppgifter som hotar deras oberoende.

2.2.5 Källkritik

Genom uppsatsens arbete har det varit viktigt att rikta kritik mot de källor som använts. Det finns en risk att de personer som låtit sig intervjuas överlag är mer positivt inställda till sin revisor än de personer som avböjt en intervju, vilket kan ha lett till en något skev fördelning på svaren mot vad svaren för den totala populationen skulle gjort. Problemet kan ha medfört att generaliseringsmöjligheterna försämrats.

Avseende skrivna källor som använts kan kritik främst riktas mot de undersökningar, rapporter och artiklar som studerats. Artiklarna bygger främst på olika personers eller organisationers åsikter, vilket ger en subjektiv bild. Tidningsartiklar är dessutom ofta vinklade för att locka läsaren och vid intervjuer i tidningar kanske bara de frågor som är intressanta för läsaren ställs. Undersökningar och rapporter kan kritiseras utefter vilka företag och andra respondenter de bygger på. Även här kan åsikter som vägs in vara subjektiva.

2.3 Bearbetning analys

2.3.1 Fallgropar vid intervjuer

Jacobsen beskriver två olika effekter som bör beaktas vid genomförande av intervjuer³⁰:

- Intervjuareffekt
- Kontexteffekt

Med intervjuareffekt menas enligt Patel och Davidsson ”...att intervjuarna uppträder på ett sådant sätt under intervjun att individerna förstår medvetet eller omedvetet, vad som förväntas av dem och att svaren då avviker från det ”sanna” värdet.”³¹. Åtgärderna som vidtagits under arbetet med uppsatsen för att undvika en intervjuareffekt har varit att försöka utföra så öppna intervjuer som möjligt, under vilka frågor med öppna svarsalternativ i största möjliga mån ställts för att inte på något sätt styra respondenten in på något speciellt spår.

³⁰ Jacobsen, 2002:270-272

³¹ Patel & Davidsson, 2003:102

”Kontexteffekt rör det sammanhang där informationen insamlats.”³². Respondenten kan påverkas av att intervjun hålls i en miljö han inte känner sig helt familjär i, vilket kan påverka svaren och därmed uppsatsens slutsatser. Under arbetet med uppsatsen har kontexteffekten undvikits genom att samtliga intervjuer genomförts på respondenternas arbetsplatser, vilka bör vara miljöer de är väl familjära och bekväma med.

2.4 Metodkvalitet

2.4.1 Validitet

En undersöknings validitet är enligt Jacobsson ett tecken på huruvida undersökningen verkligen mäter det som forskaren avser att mäta³³. Relevansen av måttet för kvalitativa undersökningar har diskuterats, vissa anser att måttet bör få ett annat namn och andra att det inte alls bör tillämpas³⁴. Vi anser det dock vara relevant att föra ett resonemang kring begreppet eftersom fenomenet i sig är viktigt att ha i åtanke vid en diskussion om uppsatsens standard och kvalitet.

Lundahl och Skärvad skiljer på inre och yttre validitet. Inre validitet beskrivs som huruvida frågorna som ställs till en intervjuperson verkligen mäter vad de avser att mäta och yttre validitet beskrivs som huruvida intervjupersonen handlar på det sätt han tror han gör och därmed ger de korrekta svaren på frågorna.³⁵ Bryman och Bell beskriver den yttre validiteten som ”...den utsträckning i vilken resultaten kan generaliseras...”³⁶.

I uppsatsen anses den inre validiteten vara god då frågorna är anpassade efter intervjuobjekten och på ett bra sätt bör besvara problemformuleringen. Den yttre validiteten i studien är mer svårbedömd eftersom det är svårt att säga något om huruvida intervjupersonen agerar på det sätt han tror han gör. Möjligheterna att generalisera uppsatsens resultat bedöms nedan.

2.4.2 Reliabilitet

Med reliabilitet, som främst används inom kvantitativ metod, menas huruvida undersökningen går att lita på³⁷. Frågan som en forskare bör ställa sig är huruvida svaret skulle bli detsamma om undersökningen genomförts ytterligare en gång.

³² Jacobsen, 2002:271

³³ Jacobsen, 2002:189

³⁴ Bryman & Bell, 2005:304

³⁵ Lundahl & Skärvad, 1999:150

³⁶ Bryman & Bell, 2005:306

³⁷ Jacobsen, 2002:22

Eftersom endast nio respondenter intervjuats i uppsatsen finns risken att det inte är möjligt att ge en generell bild av vad företag av den studerade storleken anser om problemformuleringen.

Risken för reliabilitetsfel vid datainsamlingen till uppsatsen bedöms som liten då samtliga intervjuer har kunnat genomföras på intervjuobjektens arbetsplatser utan större tidspress eller några andra störande moment. Samtliga intervjuer har genomförts inom den avsatta tiden vilket gett intervjupersonerna en god chans att reflektera över varje fråga och ge ett så genomtänkt svar som möjligt.

2.4.3 Generaliserbarhet

Möjligheterna att generalisera slutsatsen på samtliga företag av den studerade storleken är begränsad. Uppsatsens syfte har inte varit att ge en överblick över hur samtliga mindre företag i Sverige ser på sin revisor och revisionen utan endast, genom att studera ett mindre antal företag, ge en bild av fenomenet. Det bör dock vara möjligt att kunna dra en del slutsatser även om vad företag generellt sätt anser.

Det är rimligt att aktiebolag i en liknande situation som de intervjuade företagens resonerar på ett liknande sätt kring problemformuleringen och därför bör vissa generaliseringar kunna göras. Generaliseringsmöjligheterna bör inte försämrats av att samtliga företag som intervjuats har sitt säte i samma stad, då relationerna mellan revisorer och klienter bör vara i princip densamma över hela landet eftersom det är samma lagar och normer som gäller.

En kvantitativ studie med ett extensivt upplägg som hade kunnats generaliseras till ett större upplägg hade förvisso varit intressant att genomföra, men svaren som en sådan utformning genererat hade varit av hög standardiseringsgrad vilket medfört att mer nyanserade slutsatser inte kunnat dras.

Teoretisk referensram

För att den teoretiska referensramen skall ge en tydlig bild över vilka fakta och åsikter som finns kring uppsatsämnet har den delats in i tre delar. För att få en klarare bild av vad en revisors uppgifter är och vad en revision innebär sammanställs i den första delen de lagar, direktiv, rekommendationer som finns kring ämnet. Den andra delen berör den teori som kan vara intressant för analyserande av empirin och den tredje delen avser sammanfatta hur diskussionen om revisionsplikt har sett ut från 80-talet fram till idag.

3.1 Lagar och normer kring revision och revisorer

3.1.1 Vad är revision?

Revision är att på en professionell nivå planera, granska, bedöma och uttala sig om företags årsredovisning, bokföring och förvaltning. Ett företags intressenter måste kunna lita på företagets ekonomiska situation och förvaltning, därför behövs revision som ett mått på kvalitetssäkring i alla företagsformer där ägarnas ansvar är begränsat. Revision ökar trovärdigheten för ett företags finansiella information och är därmed en förutsättning för att näringsliv och samhälle skall fungera väl. Några av de intressenter ett företag har som kan ha nytta av revisionen är ägarna, kreditgivare, leverantörer, kunder, anställda, styrelse och verkställande direktör samt stat och kommun. Om revision inte genomförs av revisorer skulle intressenterna istället vara tvungna att göra egna kontroller för att kunna lita på ett företags ekonomiska rapportering.³⁸

3.1.2 Vilka är revisorns uppgifter?

En revisors uppgift är att granska företags bokföring, årsredovisning samt styrelse och verkställande direktörs förvaltning (RNL 5§ och ABL 9 kap 3§). Revisorns granskning skall vara så pass ingående och omfattande som god revisionsred kräver (RNL 5§ samt ABL 9 kap 3§). Revisorns arbete kan definieras som ett bestyrkandeuppdrag enligt ”Ramverk för bestyrkandeuppdrag” (RS – Ramverk för bestyrkandeuppdrag, 2007). Med ett bestyrkandeuppdrag menas ”...ett uppdrag där en revisor uttalar en slutsats som utformats så att den ökar graden av tilltro hos andra avsedda användare än den ansvariga parten till det resultat som har kommit fram när ett sakförhållande bedömts eller beräknats med tillämpning av kriterier”(RS – Ramverk för bestyrkandeuppdrag, 2007). Revisorn kan utföra två typer av bestyrkandeuppdrag: han kan göra ett uttalande med hög men inte absolut

³⁸ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:19-21

säkerhet alternativt ett uttalande med begränsad säkerhet³⁹. Sättet en revision utförs på skiljer sig åt beroende på om företaget som revideras är litet eller stort. Målet och syftet med revisionen är dock de samma i såväl små som stora företag⁴⁰.

3.1.3 Vilken nytta gör en revisionsberättelse?

Revisorns arbete redovisas i en revisionsberättelse som skall vara skriftlig och ge en bild av den tillitsgrad revisorn har skaffat sig under sin granskning⁴¹. I revisionsberättelsen uttalar sig revisorn om företagets bokföring och årsredovisning samt om styrelsens och verkställande direktörens förvaltning⁴². Enligt revisorslagen och aktiebolagslagen skall revisionsberättelsen ”...*innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. I uttalandet skall särskilt anges:*

- *Om årsredovisningen ger en rättvisande bild av företagets resultat och ställning, och*
- *Om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.*

Om det i årsredovisningen inte har lämnats sådana upplysningar som skall lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning, skall revisorn ange detta och, om det kan ske, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.” (RL 28§ och ABL 9 kap 31§)

I revisionsberättelsen skall revisorn även anmärka om han funnit att någon i företagsledningen försummat sitt uppdrag (RL 29§). Revisorn skall också anmärka om bolaget inte har uppfyllt sin skyldighet att (RL 30§):

- Göra skatteavdrag enligt skattebetalningslagen (1997:483).
- Anmäla sig för registrering enligt skattebetalningslagen (1997:483) 3 kap 2§.
- Lämna skattedeklaration.
- I rätt tid betala skatter och avgifter.

I revisionsberättelsen skall revisorn även lämna sådana uppgifter som kan vara av betydelse för tredje man (RL 31§). Revisionsberättelsen är, tillsammans med

³⁹ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:21

⁴⁰ Vägledning för revision – metodik, 1995:7

⁴¹ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:22

⁴² Revision – en praktisk beskrivning, 2006:26

företagets årsredovisning, således ett viktigt beslutsunderlag för intressenter till företag⁴³.

3.1.4 Vad är det som gör revisionen och revisorns granskning trovärdig?

För säkerställande av god revisionskvalitet och för att garantera samhället att revisorer håller god kvalitet vid sitt arbete krävs kvalitetssäkring av lagstadgad revision. I Sverige sker statlig kvalitetskontroll av kvalificerade revisorer sedan år 1995 av Revisorsnämnden.⁴⁴ Enligt Revisorslagen skall Revisorsnämnden (RL 3§):

- *”Pröva frågor om godkännande, auktorisation och registrering enligt RL.*
- *Utöva tillsyn över revisionsverksamhet samt över revisorer och registrerade revisionsbolag.*
- *Pröva frågor om disciplinära och andra åtgärder mot revisorer och registrerade revisionsbolag.*
- *Ansvara för att god revisorssed och god revisions sed utvecklas på ett ändamålsenligt sätt.”*

Vidare regleras Revisorsnämndens uppgifter också i förordning (1995:666) med instruktion för Revisorsnämnden (FIR). Enligt förordningen är Revisorsnämndens uppgift att (FIR 1§):

- *”handlägga frågor om godkännande och auktorisation av revisorer samt registrering av revisionsbolag i syfte att tillgodose samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer.*
- *Utöva tillsyn i syfte att säkerställa att godkända och auktoriserade revisorer samt registrerade revisionsbolag driver revisionsverksamhet som är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.*
- *Pröva frågor om disciplinära åtgärder.*
- *Anordna examina och lämplighetsprov.*
- *Föra ett register över godkända och auktoriserade revisorer samt registrerade revisionsbolag.*

⁴³ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:26

⁴⁴ Moberg, 2003:43

- *Lämna information och uppgifter i frågor om godkännande, auktorisation, registrering och tillsyn.*
- *Följa utvecklingen inom revisorsområdet och särskilt beakta nya nationella och internationella förhållanden som har eller kan få betydelse för tillsynen över revisorer och revisionsbolag samt för tolkningen och utvecklingen av god revisors- och revisionsred.*”

En del av kvalitetskontrollen från Revisorsnämndens sida är således att pröva om en revisor skall bli alternativt förbli godkänd eller auktoriserad. Godkännande och auktorisation gäller i fem år, vilket innebär att varje godkänd eller auktoriserad revisor kontrolleras vart femte år vid förnyelse av sin ansökan. Revisorsnämnden kan dock vid behov när som helst gå in och kontrollera att kraven på en revisor uppfylls.⁴⁵ Visar det sig att en revisor inte längre uppfyller de krav som ställs för godkännande eller auktorisation i revisorslagen 4 och 5§§ skall godkännandet eller auktorisationen hävas (RL 33§).

Revisorsorganisationerna, exempelvis FAR SRS, arbetar också med kvalitetskontroll och ger ut riktlinjer för hur kvalitetskrav skall uppfyllas⁴⁶. RS 220 är den revisionsstandard som behandlar kvalitetskontroll inom revisionen (RS 220). Syftet med RS220 är att det skall finnas standarder som ger vägledning om (RS 220, p.1):

- *”ett revisionsföretags riktlinjer och rutiner för kvalitetskontroll av revisionsarbetet i allmänhet och*
- *kvalitetskontroll på ett enskilt revisionsuppdrag av arbete delegerat till medarbetare.”*

Punkt ett innebär att revisionsbyråer skall införa riktlinjer och rutiner för säkerställande av att kvaliteten är utformad så att revisionsbyråns revisorer följer god revisorsred och god revisionsred, såsom de är uttryckta enligt RS (RS 220, p.4SE). En revisionsbyrås riktlinjer för kvalitetskontroll omfattar normalt (RS 220, p.6SE):

- Professionella krav.
- Professionell skicklighet och kompetens.
- Hur bemanningen av ett uppdrag skall ske.
- Att interna och externa konsultationer skall användas när det är nödvändigt.

⁴⁵ Moberg, 2003:43

⁴⁶ Ibid

- Hur accepterade och bibehållande av klienter sker.
- Ett program för uppföljning av kvalitetskontroll.

Avseende punkt två, angående ett enskilt revisionsuppdrag, skall en revisor ta hänsyn till sin revisionsbyrås riktlinjer och rutiner för att genomföra en passande kvalitetskontroll för det enskilda revisionsuppdraget (RS 220, p.8).

3.1.5 God revisorssed och god revisionsred

En revisor och hans eventuella biträden skall iaktta god revisorssed (RL 19§) och en revisors granskning av ett aktiebolag skall vara så ingående och omfattande som god revisionsred kräver (ABL 9 kap 3§). Lagstiftarna har således avstått från att ge detaljerade beskrivningar om hur granskningen skall ske. Uppdraget för utvecklingen av begreppet god sed ligger istället på revisorsorganisationerna samt Revisorsnämnden.⁴⁷ Revisorsnämnden skall ”...ansvara för att god revisorssed och god revisionsred utvecklas på ett ändamålsenligt sätt” (RL 3§ p.4).

Sedan 1970-talet har FAR publicerat rekommendationer och uttalanden i frågor kring revision och sedan januari 2004 tillämpas RS. RS bygger på IFAC:s internationella standarder, ISA, i revisionsfrågor.⁴⁸ I RS 200, mål och generella principer för en revision, finns uttryckt att revisorn skall utföra revisionen enligt god revisionsred och att RS är ett uttryck för just god revisionsred (RS 200, p.5SE). I RS anges grundläggande principer och viktiga tillvägagångssätt för hur en revision skall utföras (RS 200, p.5SE).

God revisionsred skall således tillämpas vid en revisors granskning medan god revisorssed handlar om hur revisorn bör uppträda. God revisorssed kan delas in i tre hörnstenar(FAR SRS Yrkesetiska regler):

- Kompetens – erhålls genom grundutbildning, teori, praktik, prov, kvalitetskontroll, vidareutbildning och så vidare.
- Tystnadsplikt – är en förutsättning för upplysningsskyldighet.
- Oberoende – revisorn skall vara oberoende ”*in fact and appearance*”.

⁴⁷ Moberg, 2003:33

⁴⁸ Ibid

3.2 Revision i (små) aktiebolag

3.2.1 Vilka företag måste anlita en revisor?

Lagen om revision är tillämplig på ”...företag som enligt 6 kap 1§ bokföringslagen är skyldiga att avsluta bokföringen med en årsredovisning, dock inte företag för vilka regler om revision finns i annan lag” (RNL 2§). I bokföringslagen står att aktiebolag skall avsluta bokföringen med en årsredovisning (BFL 6 kap 1§ p.1). Regeln att samtliga bolag som berörs av bokföringslagens 6 kap 1§ skall anlita en revisor innebär att en stor del av Sveriges företagsamhet har revisionsplikt⁴⁹. Revisionslagen omfattar idag samtliga aktiebolag, skillnader i omsättning eller antal anställda tar lagstiftarna inte hänsyn till.

Även i aktiebolagslagen är det reglerat att ett aktiebolag skall ha minst en revisor (ABL 9 kap 1§). Utsedd revisor i ett aktiebolag skall anmälas för registrering i aktiebolagsregistret (ABL 9 kap 47§). Anmälan skall meddelas när företaget enligt aktiebolagslagen 2 kap. 22§ anmäls för registrering i aktiebolagsregistret samt när en ändring inträffar som kräver registrering (ABL 9 kap 48§).

3.2.2 Om aktiebolag

I Sverige har det, i motsats till många andra länder, traditionellt bara funnits en form av bolag utan personligt ägaransvar: aktiebolaget. Lagstiftarna i Sverige vägrade länge att anamma den kontinentaleuropeiska modellen som erbjuder två bolagsformer utan personligt ägaransvar: en för företag med stor och växlande ägarkrets och en för små företag med liten och stabil ägarkrets. Med syfte att underlätta anpassningen av den svenska aktiebolagslagen till EG:s krav infördes år 1995 emellertid modellen med privata och publika aktiebolag.⁵⁰

Det som skiljer de två aktiebolagskategorierna är möjligheten att skaffa kapital genom att vända sig till allmänheten, vilket är möjligt för publika men inte privata aktiebolag⁵¹. Formerna skiljer sig även åt genom att privata bolag skall ha ett aktiekapital på minst 100 000 kronor (ABL 1 kap 5§) medan publika bolag skall ha ett aktiekapital på minst 500 000 kronor (ABL 1 kap 14§) Dock gäller aktiebolagens regler i övrigt i de flesta fall för båda typerna av bolag⁵², vilket innebär att alla bolag skall behandlas i stort sett lika och att även revisionsplikten ligger i linje med synsättet⁵³.

⁴⁹ Moberg, 2003:42

⁵⁰ Skog, 2006:23-24

⁵¹ Skog, 2006:24

⁵² Ibid

⁵³ Thorell & Norberg, 2005:6

En fråga som uppstår vid ett avskaffande av revisionsplikten är om särregler skall skapas för de små företag som i så fall inte omfattas av plikten. Per Thorell och Claes Norberg anser i sin rapport ”Revisionsplikten i små aktiebolag” för Svenskt Näringsliv att det skall finnas särregler för små aktiebolag eftersom de skiljer sig så mycket från större bolag. De hänvisar även till att utvecklingen i ett flertal andra länder går mot särregler för små företag.⁵⁴ En annan skillnad mellan Sverige och andra länder är att revisionsplikten i Sverige medför att de internationella kraven på oberoende gäller i samtliga aktiebolag, stora som små⁵⁵. I de länder som inte har revisionsplikt för små företag förekommer inte ett sådant problem.

3.2.3 Revision i mindre företag

SRS har gett ut en vägledning för utförande av revision i mindre företag⁵⁶. SRS:s definition av mindre företag innebär att ägare och företagsledare dominerar alla de väsentliga delarna av företaget, att arbetsfördelningen är begränsad och att rutiner och administration är lätta att överblicka. Kännetecknen är också att uppföljning och kontroll görs genom informella och flexibla system samt att redovisningskompetensen ofta är begränsad.⁵⁷

SRS anser att det inte är nödvändigt att revisionsberättelsens utformning skall skilja sig från hur den ser ut i större företag. Dock inser SRS att ledningens möjlighet att skapa rutiner och intern kontroll är begränsad och att det ibland kan påverka revisorns planering och granskning.⁵⁸ SRS menar att mindre företag i allmänhet har mer omfattande behov av rådgivande tjänster, vilka de bland annat kan få från revisionsbyråer, än vad större företag har. Rådgivande tjänster är av vikt för att kunna genomföra en revision på ett effektivt sätt, så länge hänsyn tas till etik- och jävsregler. SRS åsyftar även att risken för fel i ett litet företags bokföring blir mindre om företaget anlitar någon utomstående för vissa redovisningstjänster.⁵⁹

I allmänhet har mindre företag ett stort behov av rådgivningstjänster, vilka deras revisionsbyrå skulle kunna hjälpa dem med. De mindre företagen behöver rådgivningen för att kunna följa de regelsystem som finns, vilket i sin tur är till nytta för samhället och företagets övriga intressenter. Dock kan rådgivning från revisorns eller revisionsbyråns sida utgöra ett hot mot revisorns oberoende⁶⁰. Vid tillämpning av analysmodellen, som beskrivs nedan, är det viktigt att göra skillnad på rådgivning i anslutning till revisionsuppdrag och annan form av rådgivning. Den rådgivning som ges på grund av de observationer revisorn gör vid sin granskning

⁵⁴ Thorell & Norberg, 2005:6

⁵⁵ Burén & Nyquist, 2005

⁵⁶ Vägledning för revision – metodik, 1995:7

⁵⁷ Vägledning för revision – metodik, 1995:11

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Vägledning för revision – metodik, 1995:12

⁶⁰ Ibid

räknas till själva revisionsuppdraget och är hårt styrd av lagar och god yrkessed. För att ge exempel räknas upplysningar och förslag på förbättringar som revisorn är skyldig eller har rätt att lämna i samband med att han utför sitt revisionsuppdrag, till den typen av rådgivning.⁶¹

Den rådgivning som ges inom de områden som inte har ett naturligt samband med revisionsverksamheten kallas fristående rådgivning⁶². Här får rådgivningen inte hota revisorns självständighet eller opartiskhet.⁶³ Enligt revisorslagen skall en revisor utföra sina uppdrag med opartiskhet och självständighet samt vara objektiv i sina ställningstaganden (RL 20§). Vid varje uppdrag skall en revisor pröva om det finns omständigheter som kan hota hans självständighet och opartiskhet (RL 21§). En revisor skall exempelvis avsäga sig sitt uppdrag hos en klient om han *"...vid rådgivning som inte utgör revisionsverksamhet har lämnat råd i en fråga som till någon del omfattas av granskningsuppdraget"* (RL 21§ punkt 1b).

I små företag kan revisorn ofta hamna i rollen som företagsledningens närmsta rådgivare, vilket kan bero på att ägaren behöver ett bollplank och inte vill diskutera problemen med någon i företaget då han kanske är ensam beslutsfattare. Revisorn kan lätt agera som rådgivare eftersom han har bra insyn i företaget, att anlita en konsult betyder en tids jobb för konsulten innan han är tillräckligt insatt för att kunna hjälpa till med att lösa de rådgivningsfrågor företaget har. Fördelen med att använda revisorn som rådgivare är även att han får en chans att skapa kontakt med många i företaget han reviderar, och på så sätt lättare få insyn i hur till exempel intern kontroll och risker i bolaget hanteras⁶⁴.

Rådgivning från revisorn kan även medföra att lagar följs bättre av det reviderade företaget, revisorn kan exempelvis hjälpa ett företag med skatterådgivning och skattedeklarering⁶⁵. Annan efterfrågad rådgivning kan vara redovisningstjänster, rådgivning i ägarfrågor, värderingsfrågor, utformning av ekonomisystem, administrativa tjänster som exempelvis lönehantering⁶⁶.

3.2.4 Analysmodellen

För att ett rådgivningsuppdrag skall få antas, skall det *"...utföras på ett sådant sätt att det inte utgör ett hinder för bestyrkandeuppdraget vid en prövning av revisorns opartiskhet och självständighet enligt den så kallade analysmodellen."* (FAR SRS Yrkesetiska regler). Prövning av revisionsuppdraget skall enligt analysmodellen

⁶¹ Vägledning för revisorer – analysmodellen, 2002:8

⁶² Ibid

⁶³ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:127

⁶⁴ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:129

⁶⁵ Ibid

⁶⁶ Vägledning för revisorer – analysmodellen, 2002:26-37

göras om något av följande hot mot revisorns självständighet eller opartiskhet föreligger⁶⁷:

- Egenintresse – om revisorn har direkt eller indirekt ekonomiskt intresse i klientens verksamhet.
- Självgranskning – om revisorn skall bedöma rådgivning som har lämnats i en fråga som omfattas av granskningsuppdraget, men som inte utgör revisionsverksamhet.
- Partsställning – om revisorn har stått för eller emot klientens ståndpunkt i en rättslig eller ekonomisk angelägenhet.
- Vänskap – om revisorn har en nära relation till någon i företaget som skall granskas, exempelvis till någon i ledningen.
- Hot eller skrämelse – om revisorn hotas av klienten eller andra, yttre omständigheter.
- Annan omständighet – utvecklingen av god revisorssed kan så småningom ge bättre vägledningen om vad som räknas in här.

Om revisorns självständighet och opartiskhet hotas av någon ovanstående omständighet skall han vidta motåtgärder, exempelvis säkerställa att rådgivning och revision bedrivs av två helt olika delar av revisionsbyrån alternativt att rådgivningen utförs av ett utomstående företag⁶⁸. Om det inte räcker med att vidta motåtgärder, det vill säga om revisorns opartiskhet fortfarande ifrågasätts, skall revisorn avböja eller avgå från uppdraget⁶⁹.

⁶⁷ Vägledning för revisorer – analysmodellen, 2002:12-14

⁶⁸ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:131

⁶⁹ Vägledning för revisorer – analysmodellen, 2002:11

3.3 Teorier kring revision

3.3.1 Förväntningsgapet mellan revisorn och intressenterna

När intressenternas förväntningar på revisorn och hans uppdrag inte stämmer överens med vad revisorn verkligen kan och får göra uppstår ett förväntningsgap. Gapet uppstår mestadels kring frågor om årsredovisningens korrekthet, om obestånd och konkurs samt om förskingringar och andra oegentligheter.⁷⁰

Det finns ett par sätt att minska förväntningsgapet. Det ena är att informera intressenterna om revisorns roll och lagstiftningen kring revision. Det andra är att tydliggöra vilket ansvar som ligger på styrelsen och verkställande direktören respektive på revisorn.⁷¹ Enligt RS 210, Villkor för revisionsuppdrag, är det revisorn som tillsammans med sin klient definierar villkoren för uppdraget som skall utföras (RS 210, p.2SE). Villkoren de kommer överens om skall sedan dokumenteras i ett uppdragsbrev eller annan form av avtal (RS 210, p.2SE). I RS 210 finns beskrivning om vad ett uppdragsbrev lämpligen bör innehålla (RS 210 p.3). Avseende andra tjänster än revision, exempelvis skatterådgivning och redovisningstjänster, bör särskilda uppdragsbrev skrivas (RS 210, p.3).

Inte bara i stora börsnoterade aktiebolag, utan även i små ägarledda företag kan förväntningarna på revisorn och revisionen skilja sig från vad revisorns uppdrag verkligen innebär. Det är vanligt att små ägarledda företag förväntar sig mindre revision och istället mer revisionsnära tjänster än vad som erhålls. Det kan även brusta i kommunikationen om revisionens innehåll mellan uppdragsgivaren och revisorn. En besviken uppdragsgivare invänder då oftast mot storleken på revisionsarvodet. Förväntningsgapet tros ändå ha mindre betydelse i små ägarledda bolag än i stora börsnoterade eftersom relationen mellan revisorn och ägarna i ett mindre bolag ofta ligger på en mer personlig nivå, vilket i sin tur kan innebära att revisorn får en starkare ställning i små bolag än i stora.⁷²

Vid en intervju med revisor Christina Gabrielsson ställdes frågan om hennes klienter egentligen vet vad revisorns uppgifter är. Svaret blev att ett flertal klienter inte vet vad revision innebär, men att de måste ha den. Gabrielsson säger att det klienterna oftast efterfrågar är hjälp med årsredovisning och deklARATIONER, samt övriga tjänster de inte klarar av själva. Hon berättar också att klienterna ofta tror att revisorerna kan hjälpa till med betydligt fler frågor rörande juridik än vad som är fallet.⁷³

⁷⁰ Revision – en praktisk beskrivning, 2006:131-132

⁷¹ Ibid

⁷² Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005:196

⁷³ Gabrielsson, 2007

3.3.2 Revisorn i ett socialt koncept

David Flint kritiserar i sin bok "Philosophy and Principles of auditing" att det inte utvecklats några teorier kring revision. Flint menar att revision ofta ses som ett praktiskt ämne, att revision är vad revisorer gör, och att den inte har något teoretiskt innehåll. Han menar att det dock måste finnas någon form av förklaring till samhällets acceptans av värdet av revisorers uppdrag samt till hur revisionen bidrar till samhällets hälsa och välfärd. Det måste även finnas en förklaring till varför revisorer gör vad de gör, vad de tror att de uppnår och vad allmänheten tror att de uppnår. Vidare behövs en förklaring till vad som är syftet med revision samt vilka möjligheterna och begränsningarna med revision är, så att samhällets medlemmar, som försöker dra fördel av en revision, vet vad de kan förvänta sig.⁷⁴

Till sin början var revisionens syfte att se till att revisorns skyldigheter utfördes ärligt, korrekt och regelbundet, i samråd med lagar och instruktioner. Efterhand har konceptet kring ansvaret växt eftersom nya standarder kring utförandet har utvecklats utifrån förväntningarna hos intressenterna. Den underliggande filosofin har dock varit konstant: syftet med revision är att utreda och granska företagets agerande.⁷⁵

Flint tar upp följande sju principer som en väg att utveckla ett teoretiskt ramverk kring revision. Principerna definierar revision som ett socialt fenomen i vilket teorin kan få sin grund⁷⁶:

1. Det primära villkoret för revision är att det finns:
 - En ansvarsrelation mellan två eller flera parter.
 - Ett behov från en av parterna att etablera reliabiliteten och kreditvärdigheten av informationen den är ansvarig för.
 - Ett allmänt intresse kring kvaliteten hos utförandet hos en part.
 - Ett behov att etablera tillförlitlighet till information från en part, som troligen kan influera okända parter från allmänheten.
2. Innehållet av ansvaret är för komplext, avlägset eller av för stor vikt för att ansvarsfrihet skall kunna fås utan revisionsprocessen.
3. Revisorns oberoende ställning och frihet från utredande och rapportering restriktioner är kännetecknen som är av vikt för en revision.
4. Revisionsbevis kan verifiera innehållet av en revision.
5. Normer för ansvar skall finnas tillgängliga för att revisorns åtgärder och resultat skall kunna mätas.

⁷⁴ Flint, 1988:3-4

⁷⁵ Flint, 1988:19-20

⁷⁶ Flint, 1988:21-23

6. Den trovärdighet som erhålls genom revision skall kunna uttryckas tydligt genom att de finansiella rapporter som revideras också är tydligt utformade.
7. Resultatet av en revision utmynnar i ekonomisk eller social nytta.

Revision är en social kontrollmekanism för att försäkra ansvarstagande⁷⁷. Revision är ett socialt fenomen eftersom det inte har något syfte eller värde förutom sin praktiska användbarhet. Funktionen har utvecklats för att täcka de behov som individer och grupper i samhället som söker information har. Revisionens sociala koncept är en speciell form av examination av en annan person än de parter som är inblandade, som jämför utförande med förväntningar och sedan rapporterar resultatet.⁷⁸

Eftersom företag och koncerner med tiden vuxit i storlek, betydelse och inflytande – socialt, ekonomiskt och politiskt – och eftersom sociala strukturer och allmänhetens förväntningar förändrats, har en förväntning om att företagens sociala ansvar skall vara vidare och mer varierat växt fram.⁷⁹

3.3.3 Agentteori

Agentförhållandet beskrivs av Jensen och Meckling som att en principal ger i uppdrag till en agent att utföra vissa tjänster som kräver att en viss beslutsauktoritet förflyttas från uppdragsgivaren till uppdragstagaren⁸⁰. Teorin utgår, precis som vanlig ekonomisk teori, från att dess aktörer är rationella och nytto-maximerande⁸¹.

Det är vanligt att principalen vidtar åtgärder för att försäkra sig om att agenten hela tiden agerar utefter vad som är bäst för principalen⁸². Revisorn spelar här en viktig roll som granskare av hur väl agenten utför sitt uppdrag. Det handlar om att ägare som inte besitter den direkta kontrollen över företaget skall kunna få förtroende för de siffror och berättelser som skall ligga till grund för vilka beslut som fattas på bolagsstämman⁸³.

För mindre företag kan den ekonomiansvarige anses vara agent och den verkställande direktören eller styrelsen principal. En revisor som granskar bokföringen blir då ett hjälpmedel för företagsledningen för att minska agentproblemet. Agentteorin kan även appliceras på låneförhållanden. Här beskrivs långgivaren som principal och låntagaren som agent. Principalen har ofta dålig insyn

⁷⁷ Flint, 1988:17

⁷⁸ Flint, 1988:14-15

⁷⁹ Flint, 1988:15-16

⁸⁰ Jensen & Meckling, 1976:6

⁸¹ Artsberg, 2003:84

⁸² Jensen & Meckling, 1976:6

⁸³ Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005:103-104

i vad agenten använder de lånade pengarna till och har då ett behov av att få låntagaren granskad av en revisor.

3.3.4 Intressenterna

Med ett företags intressenter avses alla de individer, grupper och organisationer som på något sätt har en utbytesrelation med företaget. Det finns ett beroendeförhållande mellan företaget och intressenterna. Intressenternas vilja att medverka i företagets verksamhet utgör företagets beroende medan intressenternas beroende utgörs av att de vill få sina behov tillfredsställda av företaget.⁸⁴

De intressenter som kan ha nytta av att ett företag blir reviderat är följande⁸⁵:

- Samhället – staten/kommunen/skattemyndigheten
- Kreditgivare/banker
- Ägare
- Styrelse och verkställande direktör
- Anställda
- Leverantörer
- Kunder

⁸⁴ Bruzelius & Skärvad, 2000:73

⁸⁵ Thorell & Norberg, 2005:36-44 och Revision – en praktisk beskrivning, 2006:20-21

3.4 Debatt kring revisionsplikten i Sverige

3.4.1 Tidigare diskussion

3.4.1.1 70/80-talet

I den offentliga debatten om praxis kring revision på 70-talet saknades diskussion om revisionspliktens vara eller icke vara i små aktiebolag. Det som diskuterades kring revisorns funktion i mindre företag var istället att, den då nya, aktiebolagslagen (1975:1385) krävde en större åtskillnad mellan medverkan vid bokföring och revision än vad som gjorts tidigare. Medan utvecklingen började gå allt mer åt att revisionsbyråer kopplades ihop med bokföringsbyråer blev kritiken allt hårdare mot ”allt-i-allo-revisorn”, som exempelvis skötte både bokföring, deklaration och revision.⁸⁶

Inför 80-talet kommenterade bland annat Gustaf Piehl, direktör och vice ordförande för SHIO-Familjeföretagen (numera Företagarna⁸⁷) att revisorerna kunde vara till stor nytta i mindre och medelstora företag eftersom det var de bolagen som, när det hänt en olycka, visade sig ha väldigt dåliga redovisningshandlingar⁸⁸.

Kravet på kvalificerad revision, revisionsplikt, infördes för alla aktiebolag år 1983. Med kvalificerad revision menades då, liksom idag, att den skulle utföras av en godkänd eller auktoriserad revisor. Motivet till att revisionsplikt skulle gälla samtliga aktiebolag var att ekonomisk brottslighet främst inte förekom i stora, reviderade aktiebolag, utan i små bolag med litet aktiekapital som bildats för att ägaren skulle slippa personligt betalningsansvar samt för att ge företaget en seriös bild utåt. Revisionsplikten skulle således förhindra ekonomisk brottslighet i små bolag. Kostnaderna som uppkom för små företag i samband med införande av plikten togs ingen hänsyn till i redovisandet av motiven.⁸⁹

3.4.1.2 90-talet

Diskussionen kring revisionsplikten i små företag kom igång på allvar redan i mitten av 90-talet. I Balans 8/9 år 1994 sammansattes en artikelserie kring ämnet⁹⁰. Frågorna som debatterades i artikelserien var bland annat att det skulle bli billigare för små företag om revisionsplikten togs bort och att redovisningskonsulterna skulle klara sig bättre i konkurrensen med revisionsbyråerna. Vidare diskuterades

⁸⁶ Johansson, 1976:92-93

⁸⁷ Företagarnas hemsida

⁸⁸ Revisorns roll i framtiden, 1980:38

⁸⁹ Thorell & Norberg, 2005:15-16

⁹⁰ Wennberg, 1994:11

vardagen i revisor/klientsituationen, vad bankerna tyckte om ett borttagande av revisionsplikten samt att statsmakten borde förenkla för små företag.

En småföretagare som intervjuades svarade att revisionen är ett kvitto på att saker stämmer, så att det blir skattemässigt rätt. Samma företagare tyckte att priset på revisionen är rimligt. Ytterligare en åsikt var att revisorerna agerar för petigt, att de vill att det skall stämma på öret, men att de blivit mildare med tiden. Småföretagaren ansåg därutöver att både medborgarna och samhället skulle spara miljarder om en massa krångliga detaljbestämmelser och blanketter togs bort.⁹¹

En revisor som intervjuades ansåg i sin tur att det är viktigt för små företag att deras revisorer berättar vad det är som kostar pengar med revisionen. Revisorn berättade vidare att problemet i små aktiebolag ofta är att ledarna inte vet vilka skyldigheter de har, särskilt i bolags- och skatterättsliga frågor. Här skulle revisorn kunna komma in och hjälpa dem, ansåg han. Händer det något i företaget är det oftast revisorn de först ringer till för att få råd. Avseende ett borttagande av revisionsplikten trodde revisorn inte att det skulle minska kostnaderna för små företag, eftersom det då istället hade krävts specialutredningar med påskrifter av revisorer. Ett exempel han nämnde är att en bank inte skulle ge ett lån om de inte får en underskrift av en kvalificerad revisor.⁹²

En annan småföretagare svarade att han tycker det är viktigt att ha en revisor som granskar bokslutet. Företagaren berättade att han gärna anlitar sin revisor i konsulttjänster kring skatte- och bolagsrättsliga frågor. Han ansåg vidare att han får valuta för sina revisionspengar och litar på att hans revisor inte överfakturerar. För sin egen skull ansåg han att han bör ha en revisorskontroll, särskilt med tanke på myndigheternas krav. Utan revision skulle det vara lätt att lura sig själv, särskilt gällande balansräkningen, trodde han.⁹³

Vid en intervju med en bank gavs svaret att revisionen är viktig, samt att det även är viktigt för banken att veta vem företaget har som revisor. Vidare konstaterades att någon form av kontroll skall finnas, vilket innebär att det måste finnas något annat sätt att granska om revisionsplikten tas bort.⁹⁴

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, SRF, var det organ som drog igång debatten om revisionsplikt i små företag. Roy Blom, ordförande för SRF vid artikelseriens utgivningsår, ansåg att revisionen inte fyller någon nödvändig funktion i de minsta företagen, utan bara är en onödig kostnad. Han ansåg vidare att revisorerna kommer in för sent i företagets verksamheter och att de små företagen egentligen har mer nytta av ekonomistyrning och andra framåtriktade tjänster än av revisionen. Han menade även att det finns andra sätt att garantera borgenärer att ett

⁹¹ Wennberg, 1994:11

⁹² Ibid

⁹³ Ibid

⁹⁴ Ibid

litet företag är välskött, som till exempel att företagen är de som hela tiden måste bevisa att de inte är på obestånd, så kallat omvänt ansvarsgenombrott.⁹⁵

Dåvarande styrelseordförande för Ernst & Young, Stig Nilsson, hör till de auktoriserade revisorerna som trodde att revisionsplikten i små företag skulle kunna tas bort. Han ansåg att det aldrig är nyttigt att leverera något som kunden måste köpa. Stig Nilsson trodde inte att revisionsbyråerna kommer få mindre att göra om revisionsplikten togs bort, däremot trodde han att det blir bättre utan den. Om plikten tas bort skulle revisionsbyråerna dessutom kunna sluta hymla om vad som är tillåtet och inte tillåtet i rollen som revisor kontra rådgivare, ansåg han.⁹⁶

3.4.1.3 Tidigare åsikter hos små företag

I mitten av 90-talet undersökte Ulf Halvarson och Rolf Juhlin, vid Ekonomihögskolan i Lund, om små företag frivilligt ville behålla revisionsplikten samt om vem som skulle tjäna mest på ett avskaffande av plikten i små bolag. Författarna konstaterade att en övervägande majoritet av ledarna i de små företagen som medverkade ville behålla den sedvanliga granskningen av räkenskaperna. Åsikterna var starkast hos de företag som hade en egen ekonomifunktion och därför behövde en god extern kontroll av sin redovisning. Undersökningen kom även fram till att ett avskaffande skulle kunna få ett positivt resultat eftersom revisionsbyråerna då inte skulle behöva känna att risken för jäv hindrar dem på samma sätt som när revisionsplikten existerar. De skulle då kunna erbjuda de små bolagen fler tjänster. De främsta argumenten för att företagen i undersökningen ville ha plikten kvar var att revisionen var ett kvitto på att allt stod korrekt till skattemässigt och ett hälsointyg på att bolaget var kreditvärdigt. Dessutom hade företagsledarna ett starkt förtroende för sina revisorer, vilket byggts upp genom rådgivningstjänster.⁹⁷

3.4.2 Aktuell diskussion – vad händer vid ett avskaffande?

3.4.2.1 Vad säger regeringens kommittédirektiv från 2006?

Den svenska regeringen utreder för tillfället vad som kommer att hända om revisionsplikten för små företag avskaffas. Regeringens kommittédirektiv 2006:96, om revisorer och revision, genomförande av EG-direktiv med mera, innebär bland annat att utredaren skall utvärdera behovet av revision i små företag. Analys skall särskilt ske kring vilka konsekvenser en eventuell förändring av reglerna kring

⁹⁵ Wennberg, 1994:11

⁹⁶ Ibid

⁹⁷ Halvarson & Juhlin, 1995:5

revisionsplikt kan få för det allmänna, för näringslivet samt för andra intressenter. (Kommittédirektiv, 2006:96) I och med att Sverige fick en ny regering hösten 2006 förändrades det ursprungliga kommittédirektivet, med tillägget att utredaren nu skall utarbeta ett lagförslag som innebär att revisionsplikten i små företag skall tas bort. Visar utredningen att avskaffandet av revisionsplikten kommer att medföra negativa effekter för små företag och deras intressenter skall utredaren vidare föreslå åtgärder som kan motverka sådana negativa konsekvenser. (Kommittédirektiv, 2006:128)

Den viktigaste frågan i utredningen är således vad som skall finnas istället för revisionsplikt. I vissa länder, som inte har någon synlig revisionsplikt, måste företagen exempelvis istället anlita och betala en skattekonsult som utför liknande uppgifter som en revisor bistår med idag. Avskaffas plikten i Sverige kommer skattemyndigheterna troligtvis att utöka sin stickprovskontroll, eftersom de i dagsläget kan lita på att revisorerna upptäcker de största felen i företagens räkenskaper.⁹⁸

3.4.2.2 Åsikter kring revisionsplikten

I sin rapport, ”Revisionsplikten i små aktiebolag”, för Svenskt Näringsliv har Per Thorell och Claes Norberg kommit fram till att fördelarna med frivillig revision är uppenbara. Kostnaderna för företagen sjunker eftersom de kan välja när de vill bli reviderade, exempelvis när de ansöker om ett banklån. En annan fördel är att det kommer uppstå fri konkurrens mellan redovisningstjänster på marknaden. Enligt Thorell och Norberg faller den största nackdelen på samhället, dock måste det bevisas att nyttan för samhället är lika stor som kostnaden för företagen. Idag finns inga bevis för att nyttan är större än kostnaden, vilket innebär en risk att det inte finns någon egentlig grund för att behålla revisionsplikten. I många andra europeiska länder verkar skattekontroll och brottsbekämpning, trots avsaknaden av revisionsplikt i små bolag, fungera förhållandevis väl. När ett land väljer att avskaffa revisionsplikten i små företag kan behov av andra former av tjänster och kontroller uppstå. Avskaffas plikten i Sverige kommer tjänsterna förmodligen att utvecklas även här, vi har idag exempelvis redan ett system för legitimering av redovisningskonsulter. Thorell och Norbergs slutsats är således att det är hög tid för ett avskaffande av revisionsplikten i svenska småföretag, eftersom det är ekonomisk rådgivning företagen behöver och inte revision.⁹⁹

FAR SRS tycker däremot inte att revisionsplikten skall avskaffas. De anser visserligen att regelsystemet för små företag behöver förenklas, men istället för att revisionsplikten skall tas bort bör regeringen skapa en ny företagsform som är anpassad till de minsta företagens verklighet. I den nya företagsformen skulle

⁹⁸ Precht, 2007:14-15

⁹⁹ Thorell & Norberg, 2005:7-8

revisionsplikten kunna vara frivillig, vilket medför att förtroendet för aktiebolaget som företagsform inte skadas.¹⁰⁰

Peter Clemedtson, ny ordförande för FAR SRS, tror inte att ett avskaffande av revisionsplikten kommer påverka branschen på lång sikt. Han tror vidare att efterfrågan på revisorernas tjänster kommer öka, eftersom det ligger i tiden att köpa in allt fler tjänster. Dock anser han att en ny företagsform vore ett bättre sätt att underlätta för små företag än ett borttagande av revisionsplikten. Anledningen är att ett avskaffande kan minska förtroendet för aktiebolag samt att bankerna och skattemyndigheterna tvingas bygga ut sina kontrollsystem.¹⁰¹

Banker anser vanligtvis att företags årsredovisningar och revisionsberättelser är viktiga för deras arbete på grund av att de skall kunna genomföra så noggranna kontroller som möjligt. Ett avskaffande av revisionsplikten kommer påverka bankernas möjlighet att göra sina kreditbedömningar på säkrast möjliga vis. Det finns en risk att bankerna kommer kompensera genom att bli mer restriktiva i sin utlåning alternativt höja sina räntor. Vissa banker kommer troligen även i fortsättningen kräva att ett företag skall vara reviderat för att få låna pengar.¹⁰²

Jonas Bergqvist, verkställande direktör för LRF Konsult, och Mikael Carlson, förbundsordförande för SRF, anser att revisionen är bakåtsträvande och endast indirekt ger företagsledare underlag för beslut i framtiden. Rådgivning fungerar däremot framåtsyftande eftersom syftet med rådgivning är att hitta lösningar på företagets problem och därmed utveckla deras verksamhet. Ett aktiebolag behöver någon utifrån som regelbundet ser över verksamheten, men det behöver inte vara en revisor som gör det, utan kan lika gärna vara en auktoriserad redovisningskonsult eller en jurist.¹⁰³

3.4.2.3 Små företags åsikter

Svenskt Näringsliv har genomfört en Internetbaserad undersökning angående vad små företag anser om revisionsplikten. Undersökningen kommer fram till att ungefär hälften av de tillfrågade företagen tycker att de har nytta av plikten medan den andra hälften anser att de inte har det. 60 procent av de tillfrågade svarar att de skulle fortsätta anlita en revisor även om plikten tas bort. Avseende vilka tjänster företagen skulle anlita sin revisor till är det först och främst revision, men även till andra tjänster. 75 procent av alla företagen i undersökningen välkomnar Svenskt Näringslivs förslag att avskaffa revisionsplikten i de minsta aktiebolagen.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Pressmeddelande FAR SRS, 2006

¹⁰¹ Precht, 2007:18

¹⁰² Bankerna vill ha reviderade årsredovisningar, 2007:7

¹⁰³ Carlson & Bergqvist, 2006

¹⁰⁴ Uvell & Selberg, 2005:3

Bjälkemo, Brodin och Larsson kommer i en enkätundersökning fram till att små företag anser att revisionsplikten främst är till nytta för skattemyndigheten, och därefter för ägare och kreditgivare. Företagen anser att revision är till nytta då den är ett kvitto på att räkenskaperna stämmer samt ett underlag vid kreditanskaffning, därutöver ger revisorn också nödvändig rådgivning. De företag som i undersökningen svarar att de inte tänker behålla sin revisor om revisionsplikten avskaffas anger som främsta motiv att kostnaden för revisionen överstiger nyttan. De menar även att aktieägarna inte behöver revisionen för att få bättre kontroll eftersom de själva deltar i den löpande verksamheten. Författarna kommer även fram till att större bolag verkar vara mer positiva till att behålla sin revisor om revisionsplikten avskaffas.¹⁰⁵

Om ett företag vill behålla sin revisor vid ett avskaffande av plikten beror på¹⁰⁶:

- Hur tät kontakt företaget har med sin revisor. Tätare kontakt innebär att företaget är mer angeläget att behålla sin revisor.
- Hur mycket företaget använder sig av revisorns rådgivningstjänster. Desto mer man använder sig av dem desto mer angelägen är man att behålla sin revisor.
- Om företaget anser att det är ägaren eller skattemyndigheten som är den intressent som har störst nytta av revisionen. De som anser att ägaren har mest nytta vill oftast behålla sin revisor, medan de som anser att skattemyndigheten har mest nytta inte vill behålla sin.
- Om företaget anser att nyttan av revisionen överstiger kostnaden eller inte. De som tycker att nyttan överstiger kostnaden vill behålla sin revisor.
- Om företaget tror att ett avskaffande av plikten kommer medföra negativa konsekvenser. De som tror att det kommer att uppstå negativa konsekvenser är de som vill behålla sin revisor.

3.4.3 Länder utan revisionsplikt för små bolag?

De medlemsländer i EU som inte har någon revisionsplikt för mindre bolag, i dagläget alla utom Sverige och Malta, följer regelverket i EU:s fjärde bolagsdirektiv om årsbokslut. I direktivet står att varje enskilt medlemsland i EU själva får avgöra om de vill tillämpa revisionsplikt.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Bjälkemo, Brodin & Larsson, 2005:41

¹⁰⁶ Bjälkemo, Brodin & Larsson, 2005:42

¹⁰⁷ Aggestam Pontoppidan, 2007:33

I England avskaffades revisionsplikten för små bolag för cirka tio år sen. År 2005 omfattades undantaget där cirka 900 000 företag, det vill säga alla mindre företag enligt EU:s maximalt tillåtna gränsvärden. Regeln i England avskaffades då det inte gick att bevisa att nyttan av revisionen är högre än kostnaden för densamma. 60 till 70 procent av de företag som omfattas av undantaget i England beräknades avstå från revision år 2005. Det finns inga bevis för att nackdelarna av att inte ha revisionsplikt överväger kostnaderna, därmed har gränsvärdet för vilka som skall undantas kunnat höjas tre gånger i England.¹⁰⁸ De engelska företag som behållit sina revisorer trots att de inte måste, kännetecknas ofta av att¹⁰⁹:

- De lämnar en kopia av årsredovisningen till sina banker och andra finansiärer.
- De har relativt hög omsättning.
- De anser att revisorn ökar kvaliteten i den finansiella informationen.
- De inte är helt familjeägda vilket innebär att de kan ha sämre internkontroll.

I Danmark avskaffades revisionsplikten för små bolag i mars 2006. Där omfattas cirka 75 000 företag av de nya reglerna. Motivet till avskaffandet var att minska de administrativa kostnaderna för små företag och därmed förbättra deras konkurrensmöjligheter inom EU. Under det år som små företag i Danmark kunnat välja om de skall bli reviderade har någon påtaglig effekt inte kunnat bevisas. Flertalet av de företag som omfattas av reglerna väljer idag att ha kvar sin revisor. Därutöver kan nämnas att företagen ännu inte är tillräckligt insatta i den nya lagen, vilket skapar osäkerhet. Många företag är dessutom tveksamma till om de verkligen kan spara resurser på att inte anlita en revisor.¹¹⁰

¹⁰⁸ Thorell & Norberg, 2005:4-5

¹⁰⁹ Aggestam Pontoppidan, 2007:35

¹¹⁰ Aggestam Pontoppidan, 2007:31-35

Empiri

I empiriavsnittet ges kortare referat från de genomförda intervjuerna för att läsaren skall få en bild av vad respondenterna på företagen har för funderingar kring uppsatsens problemformulering.

4.1 Företag A

Företaget är ett teknikföretag som tillverkar vattenreningsfilter främst för industri- och byggbranschen. Bolaget grundades för mer än 20 år sedan och en stor del av försäljningen sker idag utanför Sveriges gränser. Omsättningen har varierat under de senaste åren men låg mellan september 2005 och augusti 2006 på knappt 16 miljoner kronor. På företaget har den ekonomiansvarige intervjuats.¹¹¹

Företaget använder främst revisorn som ett stöd vid upprättande av årsbokslut samt för revisionen. Kontakten mellan företagets ekonomiansvarige och revisorn uppskattas till ungefär en gång varannan månad förutom den tätare kontakt som föreligger i samband med granskningen. Revisorn hjälper även till med skattedeklarationer, medan företaget själva sköter momsredovisningar och löpande bokföring.

Respondenten anser att den stora fördelen med att ha en revisor är att hon som ensam på ekonomiavdelningen, då företagets anställda i övrigt är tekniker, har möjlighet att ställa frågor till någon rörande ekonomin. Några nackdelar ser hon inte med att ha en revisor utan svarar istället "Nej, jag tycker att det är jättebra.". Några problem med att revisorn, enligt lag, inte fått utföra ett uppdrag har företaget aldrig haft.

På frågan om nyttan av att bli reviderade nämner respondenten återigen den trygghet som revisionsberättelsen innebär. Dessutom trycker hon på att det är skönt för henne att veta att någon granskar det hon gör och att hon på grund av granskningen inte riskerar att misstänkas för att inte sköta sina åtaganden som anställd på företaget.

Respondenten tror att de externa intressenter som studerar företagets revisionsberättelse är konkurrenterna. Hon säger sig inte kunna svara på om det finns någon anledning att ha en revisionsberättelse.

Företaget anlitar en stor revisionsbyrå och har gjort så sedan respondenten började arbeta i företaget för sju år sedan, hon känner därför inte till varför valet föll på byrån. Hon tror att företaget har anlitat samma byrå under hela sin livslängd. Vikten av kontinuitet och det faktum att revisorn känner såväl produkten som företagets

¹¹¹ Företagets årsredovisning

marknad lyfts fram. En annan fördel som nämns är det faktum att revisorn kommer från en stor organisation, vilken ger honom möjlighet att bolla svårare frågor vidare.

Respondenten anser att det är viktigt att revisionsplikten finns kvar eftersom riskerna är stora att mindre fel som ofta skett av misstag kan växa sig större om de inte upptäcks. Hon tror att *"...många gör misstaget och tänker: Åh vad ska vi slänga ut pengar på honom för?"* och trycker återigen på att det *"...kan ta flera dagar att hitta ett fel som genererats under flera år"*.

Vid avskaffandet av revisionsplikten kommer företaget behålla revisorn i den form han används i dagsläget, tror respondenten.

4.2 Företag B

Företaget är en begravningsbyrå som grundades på 1800-talet och har funnits i den nuvarande ägarfamiljens ägo under de senaste 40 åren. Företaget har haft en stabil omsättningsökning på cirka åtta procent under de fyra senaste åren och hade under 2005 en omsättning på 13,1 miljoner kronor. Personen som intervjuades leder den dagliga verksamheten, äger 20 procent av företagets aktier och är son till den person som äger övriga aktier i företaget.¹¹²

Enligt respondenten används revisorn som bollplank inom ett flertal områden. Kontakten med revisorn sker max ett par gånger i månaden förutom i samband med bokslutet. Företaget tar dock varje vecka emot en revisorsassistent som går igenom den löpande bokföringen och kontrollerar att den inte innehåller några fel. Företaget har aldrig haft problem med att en revisor inte fått hjälpa till med någonting på grund av regler kring oberoende eller motsvarande.

På frågan om vilka fördelar som finns med att anlita en revisor nämner respondenten att det innebär en trygghet för honom att veta att allting sköts på rätt sätt. Några nackdelar med att ha en revisor kan han inte se utan nämner att det är *"...hans tunga namn som går i god för att min bokföring stämmer."*

Respondenten anger tryggheten som den största nyttan av att bli reviderad *"...får vi en revision... så är det han (revisorn) som vi faller tillbaka på... då är det gott att veta att allting är i ordning."* säger han. Vidare trycker han på vikten av att allting blir rätt och att vetskapen om att allting blir rätt gör att han som företagsledare *"...sover bättre om natten."* En potentiell intressent av revisionsberättelsen som nämns av intervjupersonen är banken, dock berättar han vidare att så inte är fallet för hans företag eftersom de har möjlighet att finansiera sina egna investeringar med hjälp av intjänade medel.

¹¹² Företagets årsredovisning

”Vår gamla revisor blev uppköpt” säger respondenten angående att han anlitar en av de fyra stora revisionsbyråerna. ”Min mormor och morfar anlidade honom, mina föräldrar anlidade honom och nu anlitar jag honom och sen vilken stol han sitter på det spelar inte mig någon roll utan jag har stort förtroende för honom.” säger han. Senare nämner han även vikten av att revisorn i och med uppköpet fått en större organisation bakom sig. ”Nu känner jag att jag kan fråga vad som helst.” säger han. Intervjupersonen nämner även att han fått påstötningar från bekanta som ”...inte tycker jag är riktigt klok.” som betalar så mycket för en revision men nämner här återigen värdet av att känna att allting är under kontroll.

Den löpande bokföringen sköter företaget själva men som nämnts ovan kommer det en medarbetare från revisionsbyrån med jämna mellanrum och kontrollerar att konteringarna blir korrekta. Årsbokslut upprättas i största möjliga mån av företaget själva, de får sedan hjälp med finslipningarna av revisionsbyrån. Deklarationer tar de hand om själva.

Angående revisionspliktens vara eller inte vara nämner respondenten att det är en stor fråga men att det för honom ”...egentligen inte spelar någon roll.” eftersom han också i fortsättningen, även om revisionsplikten avskaffas, kommer använda sin revisor för granskning av verksamheten. Respondenten tror inte att revisorns arbetsuppgifter kommer förändras vid ett avskaffande av plikten.

Respondenten nämner att revisionsplikten är ett sätt att hålla koll på företagen och att ”...så länge du inte har något att oroa dig för så spelar det ingen roll om den finns eller inte.”. Han tror dock att många företag skulle bli glada över att slippa revisionskostnaden.

4.3 Företag C

Företaget arbetar med att leverera lösningar för industriell produktutveckling och arbetar som konsulter gentemot större företag. Verksamheten grundades 2003 och hade mellan juli 2005 och juni 2006 en omsättning på 12,3 miljoner kronor. Företaget har sju delägare med var sin lika stor andel. Samtliga aktieägare är verksamma inom företaget. Respondent vid intervjun var företagets ekonomiansvarige.¹¹³

Företaget använder endast sin revisor för utförandet av revision. De sköter själva sin löpande bokföring och har dessutom kontakt med en redovisningskonsult som hjälper till då det uppstår bokföringsmässiga problem samt vid upprättande av årsbokslut, momsrapporter och skattedeklarationer. Kontakten med revisorn sker

¹¹³ Företagets årsredovisning

endast vid bokslut samt möjligtvis någon gång under året då revisorn ringer upp mest för att kontrollera att allting är som vanligt. Företaget har aldrig haft problem med att revisorn, på grund av regler, inte fått utföra vissa tjänster.

Respondenten anser att den största fördelen med att ha en revisor är den trygghet hon innebär. Företaget kan känna sig säkra på att allting är korrekt och att årsredovisningen inte innehåller några felaktiga avdrag eller liknande. Nackdelen anser respondenten vara kostnaden för revisionen.

Respondenten beskriver nyttan med att få en revision utförd med att det innebär en säkerhet för företaget samt att det blir en kvalitetsstämpel på det arbete hon själv, som ekonomiansvarig, utför. Hon bedömer det som tveksamt att någon tittar på företagets revisionsberättelse och tror att det i så fall skulle vara någon leverantör eller kund som skulle kunna vara intresserad.

På frågan om fördelarna med att få en revision utförd svarar respondenten *"...kanske att man känner sig lite större."* och syftar då på att de är ett litet företag som konkurrerar på en marknad där kunderna är betydligt större. Hon funderar över att revisionen i sig kan ge en bättre känsla av att både kunder och konkurrenter spelar enligt samma förutsättningar och regler.

Företaget anlitar en mindre revisionsbyrå i Umeå. Orsaken till upplägget är att revisorn rekommenderades av företagets redovisningskonsult. Några offerter från andra revisionsbyråer begärdes aldrig in. Respondenten beskriver såväl för- och nackdelar med att ha sin revisor i Umeå. Den största fördelen är priset. *"Det är som ett golfmedlemskap, dyrt här nere och billigt där uppe."* säger hon och skrattar.

Men hon pekar även på att riskerna för att oberoendet skall äventyras blir mindre då revisor och kund befinner sig på olika ort. Nackdelarna är att bokföringspärmarna behöver skickas till andra änden av landet varje år, vilket medför att respondenten inte har tillgång till dem under en period. Fördelarna med att ha en liten byrå anser hon vara att det alltid är väldigt lätt att få tag på sin revisor *"...när man ringer så svarar hon (revisorn) själv."* säger hon.

Respondenten anser inte att revisionsplikten skall avskaffas *"...jag gillar byråkrati."* säger hon skämtsamt. Hon berättar vidare att företaget relativt sällan har behov av att studera årsredovisningar med tillhörande revisionsberättelse. *"Våra kunder är normalt sett ganska välrenommerade, så man känner sig trygg med dem."* förklarar hon.

Respondenten tror inte att företaget kommer att behålla sin revisor om revisionsplikten avskaffas, kostnaden är helt enkelt för hög i förhållande till vad en revision ger, anser hon. Hon funderar lite över att revisorn, vid ett borttagande, skulle kunna få en motsvarande roll som redovisningskonsulten har i dagsläget, men säger sig vara nöjd med upplägget som det är idag och hade troligtvis därför endast valt bort revisionen.

4.4 Företag D

Företaget bedriver restaurang- och cateringverksamhet från en lokal i centrala Lund. Omsättningen har gått lite upp och ned under de senaste åren men har legat relativt stabilt kring sju miljoner kronor. Respondenten vid intervjun har varit den person som leder den dagliga verksamheten, som står i släktrrelation med ägaren. I uppsatsen har respondentens betecknats som en ägare på grund av de starka banden till ägaren.¹¹⁴

Företagets revisor används främst för revisionen men tillfrågas även under året om det är något som den externa ekonomiansvarige på företaget inte klarar av. Respondenten uppskattar att det rör sig om ungefär fyra kontakter varje år förutom i samband med årsbokslutet. Löpande bokföring, momsrapporter och skattedeclarationer sköter den ekonomiansvarige på egen hand. Företaget har aldrig råkat ut för att revisorn inte kunnat hjälpa till med något uppdrag på grund av att oberoendeställningen kunnat påverkas.

Fördelarna som lyfts fram med att ha en revisor är att det finns någon att fråga vid problem samt att det är skönt för respondenten som företagsledare att veta att bokföringen blir korrekt. Angående nackdelarna säger respondenten att det blir en ganska hög kostnad för mindre företag att ha en revisor, i förhållande till hur mycket tid revisorn lägger ned.

På frågan om nyttan med att få revision utförd svarar respondenten att ”...*det är jätteviktigt så att man vet var man står.*” och nämner även att revisorn i samband med granskningen kan komma med en del tips om hur verksamheten kan förbättras. Hon säger sig inte riktigt veta vilka som kan tänkas titta på företagets revisionsberättelse men tror att den rena revisionsberättelsen kommer vara mycket viktig vid en eventuell försäljning av verksamheten.

Företaget anlitar en av de stora revisionsbyråerna. I valet av revisor gick de på en rekommendation från den person som ansvarar för företagets löpande bokföring. De begärde inte in några offerter från konkurrenter och är idag nöjda med hur revisorn sköter sitt arbete. Samma revisor har anlitats under 14 år.

Respondenten anser att plikten för revision skall tas bort för företag med mindre än 20 anställda och att revisionen då istället bör ske på frivillig basis. Hon nämner att man ”...*inte kan jämföra små företag med exempelvis Volvo.*” och tycker generellt sett att reglerna för små företag bör förändras. Hon nämner vikten av att det skall vara upp till varje företag att avgöra om en revision skall utföras och lyfter fram att olika företag är olika duktiga på att sköta ekonomin på egen hand och därför har olika grad av hjälpbehov från revisorn.

¹¹⁴ Företagets årsredovisning

Vid ett avskaffande av revisorsplikten är respondenten lite osäker på huruvida företaget kommer att behålla sin revisor. Hon resonerar kring att de kanske skulle försöka minska revisorns arbetsuppgifter och därigenom få ner kostnaden och ser en möjlighet i att revisorn skulle kunna få en mer rådgivande roll inom företaget.

4.5 Företag E

Företaget säljer datorer och datarelaterade produkter via Internet samt har viss butiksförsäljning. Verksamheten grundades 1992 och hade mellan september 2005 och augusti 2006 en omsättning på 18 miljoner kronor. Respondenten vid intervjun innehar samtliga aktier och leder den dagliga verksamheten.¹¹⁵

Respondenten berättar att företaget i princip endast är i kontakt med revisorn i samband med årsbokslutet. Det förekommer dock viss sporadisk kontakt under året om redovisningstekniska frågor uppstår. Senast rörde det sig om en fråga angående en tjänstebil. Respondentens spontana svar på frågan angående de fördelar som finns med att anlita en revisor är att han inte direkt vet att det finns några men nämner sedan att det kan vara bra att en utomstående kommer in och kontrollerar så att *"...man inte är way off..."*.

Han nämner vidare att det kan vara skönt att ha någon utomstående som kontrollerar att allting stämmer på konton som han, som entreprenör, inte direkt tänker på. Som exempel nämns kontot löpande skulder. Han nämner även att det är skönt för honom att slippa bry sig om momsrapporter och skattedeklarationer och att hjälpen med dem är en annan fördel med att ha en revisor. Vidare säger han att revisorn aldrig har behövt tacka nej till något uppdrag från företaget på grund av att oberoendet hade kunnat påverkas.

Bolaget anlitar numera en mindre revisionsbyrå. Då företaget startades för cirka 15 år sedan valde de att anlita en stor byrå på grund av att de som respondenten uttrycker det *"...hade bäst annons i gula sidorna."* Valet var således mer en slump och föregicks inte av något offertbegärande eller liknande prisjämförelse. Respondenten säger dock att han helst ville ha en stort byrå men kan inte riktigt minnas varför han kände så.

Företagets revisor beslutade sig sedan för att bryta sig ur den stora revisionsbyrån och respondenten såg det då som naturligt att följa med. Några problem med att anlita en mindre byrå ser han inte nu utan tror *"...att en mindre byrå snarare är mer omvårdande och är mer mån om företaget och kunden."*

Respondenten kan först inte se någon fördel med att få en revision utförd. Han tror dock att företagets största leverantörer eventuellt kan vara intresserade av företagets

¹¹⁵ Företagets årsredovisning

revisionsberättelse men att det i övrigt inte finns någon som studerar den. Han berättar vidare att all löpande bokföring sker internt men att revisorn kommer in och hjälper till med upprättande av årsredovisning samt med delar av deklARATIONEN.

Respondenten har ingen direkt åsikt om huruvida revisionsplikten skall avskaffas, men tror att det skulle kunna bli oseriösare vid ett avskaffande eftersom vissa bolag i så fall direkt skulle avskaffa sin revisor. För egen del tror respondenten att han skulle behålla revisorn men att han om inte de stora leverantörerna kräver det nog inte skulle anlita honom till att utföra en revision.

Respondenten använder sig av kreditupplysningar men inte av årsredovisningar från sina kunder. Han tror vidare att ett avskaffande av revisionsplikten skulle kunna innebära att de skulle använda sig av revisorn i en mer rådgivande position, som idag inte är tillåtet eftersom revisorn skall kunna genomföra en oberoende granskning, vilket skulle kunna gagna företaget ekonomiskt.

4.6 Företag F

Företaget grundades 1993 och sysslar med produktutveckling inom elektronikbranschen. Under de fyra senaste åren har företaget mer än fördubblat sin omsättning, vilken 2006 låg på cirka sex och en halv miljoner kronor. Intervjun med företaget genomfördes med den person som leder verksamheten samt äger samtliga aktier i bolaget.¹¹⁶

Respondenten säger att utöver utförandet av revisionen används revisorn som ett stöd rörande olika typer av upplägg för bokföringen. Han tydliggör vilka för och nackdelar det finns med att göra på olika sätt bokföringsmässigt. Revisorn används även till viss konsultation rörande skatter. Kontakten med revisorn är enligt respondenten relativt oregelbunden men den genomsnittliga kontakten uppskattas till ungefär en gång i månaden.

Respondenten nämner att fördelen med att anlita en revisor är att *"...det känns bra att hålla någon i handen som kan belysa pros och cons med det man avser att göra."* och syftar då främst på skatteupplägg och motsvarande som han som verkställande direktör och ägare är ansvarig för. Respondenten ser inga nackdelar med att ha en revisor, förutom att han kostar pengar. Företaget har aldrig stött på problem med att revisorn inte fått utföra vissa typer av tjänster.

Nytan av revisionen beskriver respondenten som att det för hans del som verkställande direktör är en trygghet att veta att den som sköter bokföringen gör det på ett bra sätt så att han kan koncentrera sig på andra områden inom verksamheten. Den externa intressent som respondenten nämner som användare av

¹¹⁶ Företagets årsredovisning

revisionsberättelsen är banken. Han säger att ett reviderat bokslut ”...ger en helt annan tyngd.” vid förhandlingar med banken. Fördelarna med att ha en ren revisionsberättelse är enligt respondenten att det underlättar vid affärskontakter. ”Det har en kvalitetsstämpel när det finns en revisor som har tecknat på.” säger han.

Företaget anlitar en mindre revisionsbyrå som valdes genom en rekommendation. De har sedan behållit samma revisor och är nöjda med samarbetet. Den löpande bokföringen sköts externt men revisorn deltar till viss del i arbetet med att upprätta årsbokslutet.

Respondenten säger att företaget om revisionsplikten tas bort inte kommer att lägga ned samarbetet med sin revisor eftersom han ser ”...fördelar med att ha den kontakten och att det inte är så himla mycket pengar vi måste betala för att bibehålla den.”. Han har dock ingen direkt åsikt om huruvida revisionsplikten skall behållas.

Respondenten säger att han vid olika tillfällen studerar andra företags årsredovisningar och ser en fördel med att revisorn satt sin stämpel på dem men påpekar att ”...det finns ju revisorer och så finns det revisorer och en del skriver på vad som helst, så man får vara lite försiktig med det där också.”.

Respondenten medger att han inte funderat kring huruvida revisorn skulle kunna knytas närmre verksamheten vid ett borttagande av revisionsplikten. Han säger dock spontant att han inte tror att det finns någon sådan roll för revisorn att spela och att företaget vid ett avskaffande av revisionsplikten inte kommer använda revisorn på ett annorlunda sätt än vad de gör idag.

4.7 Företag G

Företaget hyr ut kursgårdar i Skåne och Halland. Verksamheten vänder sig främst till en större kund men gårdarna hyrs även ut till den offentliga verksamheten. Företaget har funnits sedan mitten av 1900-talet och hade mellan juli 2005 och juni 2006 en omsättning på knappt 15 miljoner kronor. Vid intervjun har frågorna ställts till företagets ekonomiansvarige.¹¹⁷

Företaget använder enligt respondenten i princip endast revisorn för revisionen och det är nästan endast i samband med den som företaget är i kontakt med revisorn. Som fördelar med att ha en revisor nämner den ekonomiansvarige att det kan vara en trygghetsfaktor om företaget hamnar i en situation då kompetensen inom företaget eller deras nätverk inte räcker till för att lösa ett problem. Ytterligare en

¹¹⁷ Företagets årsredovisning

fördel som nämns av respondenten är att övriga intressenter, och då har han framförallt banken i åtanke, inte behöver ifrågasätta resultaten.

Respondenten ställer sig dock frågande till huruvida fördelen egentligen är företagets eller bankens och ifrågasätter om *"...det är vi som borde betala för att banken skall få den garantin."* Han kan inte se några nackdelar, förutom kostnaden, men konstaterar att det inte är någon *"...dramatisk kostnad."* Företaget har inte haft något problem med att revisorn inte kunnat utföra någon uppgift på grund av att oberoendet hade kunnat påverkas, men nämner att inga större växlar skall dras av det eftersom de sällan är i kontakt med revisorn.

Respondenten kan förutom banken endast se en intressent av revisionsberättelsen. Intressenten är de som står bakom miljömärket svanen som ställer vissa krav på hur verksamheten bedrivs för att företagets produkt skall få vara svanmärkt. Svanen ställer inget krav på att verksamheten granskas av en revisor men respondenten tror ändå att de ser det som en fördel. Ytterligare en fördel med att få verksamheten granskad nämns vara i samband med offentliga upphandlingar som företaget deltar i. Respondenten tar senare under intervjun även upp fördelen för skatteverket av att verksamheten granskas.

Företaget anlitar en stor revisionsbyrå på grund av att en av företagets större kunder, i vilken ägaren av företaget också sitter som verkställande direktör, anlitar samma byrå och då ser ägaren det som en fördel att företaget även har samma revisor som den större kunden. Orsaken till anlitaandet av byrån är att när den tidigare revisorn gick i pension rekommenderade han en revisor på en stor byrå och företaget gick då på rekommendationen. Respondenten anser inte att det spelar någon roll för företaget vilken revisor de har.

Företaget sköter själva den löpande bokföringen och står även för alla momsrapporter, skattedeklarationer och upprättar själva sina årsbokslut. Revisorn hjälper således inte till med någon typ av löpande tjänster förutom själva granskningen.

Respondenten anser att revisionsplikten bör avskaffas men är osäker på om de kommer behålla revisorn eller inte vid ett avskaffande. I dagsläget har företaget, som beskrivs ovan, lovat en av sina större kunder att de skall ha samma revisor som dem. Vid ett borttagande tror respondenten att kunden till stor del kommer styra huruvida företaget kommer att revideras även i fortsättningen. Kräver kunden inte revision, tror inte respondenten att de skulle köpa tjänsten.

Respondenten tror dock att revisorerna spelar en viktig roll för många men anser att det har blivit för mycket regler kring dokumentation, exempelvis oberoenderegler, och säger *"...att applicera det stora paketet på mindre företag blir väldigt konstigt."* Han tror att ett borttagande av revisionsplikten skulle kunna innebära en fördel för företaget i och med att en revisor som inte skall utföra en granskning kan få en mer rådgivande roll i företaget.

4.8 Företag H

Företaget utvecklar programvara för kollektivtrafik. Verksamheten grundades 1990 och idag har de kunder runt om i hela Sverige. Företagets omsättning låg 2005 på drygt sju miljoner kronor. Bolaget ägs till lika stora delar av två personer, intervjun genomfördes med en av ägarna.¹¹⁸

Respondenten berättar att företaget endast använder sig av revisorn genom den granskning han utför en gång om året och att de därför inte har någon löpande kontakt under året. Den sporadiska kontakten beror på att de nyligen bytt revisor och att den tidigare revisorn fortfarande är knuten till verksamheten som redovisningskonsult. Orsaken till att bolaget bytte revisor var att den tidigare revisorn hjälpte till med allt från att gå igenom företagets verifikationer till att delta vid upprättandet av årsredovisningar.

Respondenten berättar att situationen med en revisor som till viss del granskar sig själv ”...*inte var så lyckad.*” med tanke på de oberoenderegler som finns och att den tidigare revisorn då valde att avsäga sig revisionsuppdraget och i fortsättningen endast fokusera på redovisningsdelen. Den tidigare revisorn hjälper idag till med momsredovisningar, deklarationer samt upprättande av årsredovisningar. Respondenten bedömer den hjälp han får av den tidigare revisorn som en starkt bidragande orsak till att kontakten med den granskande revisorn är så pass sporadisk.

Respondenten tror sig inte ha så mycket nytta av att företaget revideras men anser ändå att det är viktigt eftersom revisionen är en viktig kontrollfunktion för att uppmärksamma fel. Han påpekar att felet ofta kan vara helt omedvetna och uppstå på grund av okunskap och säger att ”...*det är mycket bättre att hitta det då än att en skatterevision skall hitta det ett år efteråt.*”. Tryggheten för de anställda med att ha någon som går igenom verksamheten lyfts även fram som en fördel med revisionen. Nackdelarna som respondenten ser är priset men konstaterar att det trots allt är ganska lågt i förhållande till företagets omsättning.

Angående nyttan av att bli reviderad belyser respondenten återigen vikten av att ha ordning i papperen och tryggheten av att skatteverket som han uttrycker det ”...*kan få komma och titta hur de vill för vi vet att vi har ordning i pappererna.*”. Han tror inte att det finns någon som tittar på företagets revisionsberättelse och ser inte några direkta fördelar med att ha den.

Företaget anlitar idag en mindre revisionsbyrå. Då den tidigare revisorn avsåg sig sitt uppdrag blev företaget rekommenderade en revisor men valde istället att gå på en personlig kontakt till respondentens kompanjon. Respondenten berättar att kompanjonen och revisorn bodde i samma by och att de träffats och samtalat en del där. Kompanjonen hade fått ett mycket bra intryck av revisorn vilket mynnade ut i

¹¹⁸ Företagets årsredovisning

att företaget valde att anlita honom. Respondenten säger att några offerter inte begärdes in i samband med det nya revisorsvalet och konstaterar att ”...*det kostar ju en del men det är ju inte så farligt ändå ...det är inga stora pengar.*”.

Respondenten anser inte att revisionsplikten skall avskaffas för företag av den storlek som hans eget men känner att det eventuellt kan vara onödigt att ha kvar den för enmansbolag. Han lyfter fram tryggheten för de anställda med att det ”...*inte bara sitter någon VD och sköter papperna utan insyn.*” och kommer fram till att revisionsplikten bör finnas kvar för samtliga företag med anställda. Respondenten säger också att han i princip aldrig tittar på ett annat företags årsredovisning.

På frågan huruvida företaget kommer behålla sin granskande revisor om revisionsplikten avskaffas resonerar respondenten en del kring att det beror på hur mycket redovisningskonsulten gör, men kommer fram till att de nog trots allt kommer att behålla revisorn.

4.9 Företag I

Företaget importerar drycker till Sverige och den största delen av försäljningen sker till en större kund. Verksamheten grundades i liten skala för cirka 15 år sedan och har efterhand vuxit och omfattar idag en rad olika varumärken. Omsättningen under 2005 hamnade på 88,9 miljoner kronor. Företagets ekonomiansvarige var respondent vid intervjun.¹¹⁹

Respondenten ser revisorn som ett stöd för såväl sig själv, i rollen som ekonomiansvarig, som för styrelsen i deras arbete. Företaget använder revisorn främst för granskning av årsredovisningen men även som ett bollplank rörande ekonomin. Kontakten mellan revisor och företag sker löpande under året men intensifieras i samband med bokslutsarbetet. Respondenten uppskattar att företaget har kontakt med revisorn ungefär varje eller varannan månad.

Avseende fördelarna med att ha en revisor lyfter respondenten genast fram revisorns kompetens som en viktig grundpelare och säger att hon som ekonomiansvarig inte har möjlighet att sätta sig in i alla frågor och då behöver hon någon som är riktigt kunnig som hon kan konsultera. Intervjupersonen lyfter dessutom fram fördelarna med att ha tillgång till revisorns nätverk, i vilket kompetens rörande bolagsjuridik och speciella skatter nämns. Några nackdelar med att ha en revisor nämns inte av respondenten.

Respondenten beskriver revisionsberättelsen som en bekräftelse på att de gjort rätt och nämner att det är en möjlighet för ägarna att se att allting är korrekt värderat. Hon nämner dessutom vikten av att leverantörerna har möjlighet att studera att

¹¹⁹ Företagets årsredovisning

allting sköts på ett korrekt sätt inom företaget. Vidare nämns revisorns roll som kontrollorgan för säkerställande av att företaget är korrekt värderat och att inga oegentligheter förekommer.

Företaget har nyligen bytt revisor och anlitar numera en mindre byrå. Bytet genomfördes eftersom företaget var missnöjda med den gamla revisorn då han missat att upptäcka felaktigheter som förekommit från företagets tidigare ekonomiansvarige. Vid bytet begärdes offerter in från två olika revisionsbyråer men företaget valde sedan att gå på en personlig rekommendation. *"Priset har inte så avgörande betydelse utan det är kompetensen som är viktig."* säger den ekonomiansvarige på företaget.

Företaget sköter själva sin löpande bokföring och upprättar årsredovisningen. Revisorn används dock som bollplank vid upprättande av årsredovisningen och sköter även deklARATIONER och hjälper till med skatter samt deltar ibland vid styrelsesammanträden. Kontakten mellan revisorn och företaget beskrivs av respondenten som *"...väldigt nära."*

Respondenten anser inte att revisionsplikten skall avskaffas och säger om plikten att *"...jag har aldrig upplevt att den har varit till en nackdel."* Vidare nämns att hon under sitt arbete som ekonomiansvarig hela tiden har sett revisorn som ett bollplank och inte som *"...någon som är obehaglig som kommer med pekpinnen."* Respondenten lyfter även fram att företaget tar kreditupplysningar på sina kunder och nämner vikten av att kunna lita på de siffror som står i upplysningen och att revisorn spelar en viktig roll i det avseendet.

Respondenten uppger att företaget skulle behålla sin revisor även om revisionsplikten avskaffas och avslutar intervjun med att konstatera att *"...jag förstår liksom inte riktigt varför man skulle ta bort den (revisionsplikten) jag tycker liksom inte att det finns någon grund för det, jag tycker den behövs."*

4.10 Sammanställning över det empiriska materialet

Se tabell 1 på nästa sida.

Tabell 1

Små aktiebolags syn på revisorn

	Företag A	Företag B	Företag C	Företag D	Företag E	Företag F	Företag G	Företag H	Företag I
Anställda	8*	9*	10*	9*	8*	8*	7*	7*	10*
Omsättning	15,9 milj*	13 milj*	12,3 milj*	6,9 milj*	18,5 milj*	6 milj*	14,9 milj*	7,2 milj*	88,9 milj*
Banklån	nej**	nej**	nej**	nej**	ja**	ja**	nej**	nej**	nej**
Kost. rev. Uppdrag	40 000:-**	7 000:-**	12 460:-**	11 000:-**	46 000:-**	8 000:-**	31250:-**	16 800:-**	35 000:-**
Kost. övriga uppdrag	10 750:-**	58 150:-**	450:-**	2 900:-**	0:-**	74 000:-**	3 600:-**	0:-**	172 000:-**
Fördelar med att ha en revisor:	Har någon att fråga, trygghet	Trygghet, bra om skatteverket kommer	Trygghet	Har någon att fråga, trygghet	Bra att någon kontrollerar, skönt att slippa bry sig om momsrapporter	Har någon att fråga, trygghet, är en tyngd vid förhandlingar med banken	Trygghet, någon att fråga, resultat behöver inte ifrågasättas	Kontrollstation för att upptäcka fel, trygghet för anställda	Revisorns kompetens, bra att ha ett bollplank
Nackdelar			Kostnaden	Kostnaden		Kostnaden	Kostnaden	Kostnaden	
Intressenter av revisionsberättelsen	Konkurrenterna	Banken	Eventuellt kund eller leverantör	En potentiell köpare av verksamheten	Större leverantörer	Banken	Banken, miljömärket svanen, skatteverket	Anställda	Leverantörer
Revisor	Stor byrå	Stor byrå	Mindre byrå	Stor byrå	Mindre byrå	Mindre byrå	Stor byrå	Mindre byrå	Mindre byrå
Hur kommer det sig att ni har den revisor ni har?	Har alltid haft samma, kontinuitet är viktigt, en stor organisation underlättar	Den gamle revisorn blev uppköpt, kontinuitet är viktigt, en stor organisation underlättar	Gick på en rekommendation, lätt att få tag på revisor på mindre byrå	Gick på en rekommendation	Valde att följa revisorn som bröt sig ur en stor byrå, mindre byråer vårdar kunder bättre	Gick på en rekommendation	Har lovat en större kund att ha samma revisor	Gick på en personlig kontakt	Gick på en rekommendation
Vem sköter den löpande bokföringen	Företaget själva	Företaget själva	Företaget själva	Sköts externt	Företaget själva	Sköts externt	Företaget själva	Företaget själva	Företaget själva
Bör revisionsplikten finnas kvar?	Ja	Vet ej	Ja	Nej, inte för företag med färre än 20 anställda	Vet ej	Vet ej	Nej	Ja, men kanske inte för enmansbolag	Ja
Kommer revisorn att behållas?	Ja	Ja	Nej	Vet ej	Ja, men eventuellt inte till revision	Ja	Nej, om inte störste kunden kräver det	Ja, troligen	Ja

*Affärsdata

** Företagets årsredovisning

Analys

I analysavsnittet sammanfogas teori och empiri och de data som tidigare refererats i uppsatsen analyseras. I analysen dras även slutsatser kring vad omvärlden kan dra för lärdomar kring företagens åsikter.

5.1 För- och nackdelar med att anlita en revisor

Som framgår av tabell 1 är den genomgående åsikten bland samtliga respondenter att revisorns främsta fördel är den trygghet han innebär. Såväl tryggheten inom företaget, mellan ägare och anställda, som tryggheten revisorn innebär i relationen mellan företaget och dess intressenter nämns. Företagsledarna anser att revisorns roll är viktig eftersom hans granskning innebär att de kan lita på företagets finansiella ställning även om de inte själva sköter den löpande bokföringen. De ekonomiansvariga nämner revisorn som en trygghet för dem eftersom han kontrollerar att deras arbete sköts på ett korrekt sätt. Flertalet säger att revisorns arbete utgör en kvalitetsstämpel på arbetet de själva utför. Det har inte framgått att respondenterna anser att tryggheten revisionen innebär beror på att den är lagstadgad och att revisorer måste följa lagar och normer, exempelvis revisorslagen, samt i sin tur är granskade av bland annat Revisorsnämnden. De ekonomiansvariga respondenterna anser att det är bra att någon utifrån granskar dem, så att exempelvis ägaren kan lita på att deras redovisning stämmer. Det verkar oftast självklart att det är en revisor som skall granska dem och inte någon annan part, som enligt Mikael Carlson¹²⁰ skulle kunna vara en redovisningskonsult eller jurist. De respondenter som anlitar redovisningskonsulter verkar inte funderat över att deras arbete med hjälp av redovisningskonsulterna kan bli så pass väl genomarbetat och korrekt att en revisor kanske inte är nödvändig.

Problemet med att företagsledaren, som i de företag vi studerar även är ägare, delegerar arbetet med företagets ekonomi till en anställd kan betecknas som en principal- agentsituation i vilken ägaren är principal och den anställda agent. Ägaren förlitar sig på att rapporteringen, som ofta utförs av den ekonomiansvarige, till myndigheter är korrekt samt att den ansvarige i övrigt sköter sina åtaganden med företagets bästa framför ögonen. Den ekonomiansvarige besitter ofta en större kunskap rörande företagets ekonomi än ägaren vilket medför att det råder en viss informationsasymmetri mellan de båda parterna. Revisorn kan då fungera som ett verktyg för säkerställande av att principalen sköter sitt jobb. Svaren som såväl ägarna som de ekonomiansvariga ger tyder på att revisorns granskning medför att de inte behöver oroa sig över principal- agentproblematiken.

Det är möjligt att den påtvingade granskningen som revision innebär kan bidra till en bättre arbetsmiljö. Eftersom revisionen är framtvungad på grund av lag är det ingen på

¹²⁰ Carlsson & Bergqvist, 2006

företaget som kan ifrågasätta att företaget måste få granskningen utförd. Om revisionen varit frivillig är det mycket möjligt att revisorn skulle användas av företagsledaren som ett kontrollorgan för säkerställande av att den ekonomiansvarige sköter sitt arbete. Den ansvarige hade då känt sig övervakad och en sämre arbetsmiljö hade troligtvis blivit följd. I dagsläget är det dock ingen som kan ifrågasätta att företaget behöver få en revision utförd vilket innebär att företagsledare inte behöver motivera varför den används.

Fler än hälften av företagen nämner att de uppfattar revisorn som en motpart de alltid kan ställa frågor till. När frågor rörande ekonomi eller skatteproblem uppstår verkar revisorn vara den första personen som rådfrågas, om företagen inte har en redovisningskonsult som i sådana fall tillfrågas först. Det är vanligt att små företag använder sin revisor som bollplank och som rådgivare utöver revision eftersom det i stort sätt är omöjligt för dem att sätta sig in i alla lagar och normer som påverkar företaget. De har ofta, i motsats till större företag, ingen annan på företaget de kan tillfråga när de behöver rådgivning och ser därför sin revisor som den närmsta parten att tillfråga. Vi har inte undersökt om respondenternas revisorer brukar gå utanför sina befogenheter genom att exempelvis bryta mot lagar och normer kring självständighet och oberoende, men vi anser oss ha fått en bild av att företagarna är någorlunda insatta i att deras revisorer inte har möjlighet att hjälpa dem i alla frågor. Av intervjuerna har inte framgått huruvida företagarna skiljer på rådgivning i relation till revision och fristående rådgivning.

Som kan utläsas av tabell 1 är nackdelen med revisionen enligt företagen kostnaden. Anmärkningsvärt är dock att det endast är fem av respondenterna som nämner kostnaden då frågan om nackdelar med revisorn ställs. Övriga respondenter svarar på frågan om nackdelar, att de inte kan se några. Ett antal av intervjuobjekten tillägger i samband med frågan att de trots allt inte anser att kostnaden är särskilt hög. Endast en respondent ifrågasätter nivån på kostnaden och anser att den är för hög i förhållande till det arbete som revisorn lägger ned. Vid studerande av tabell 1 kan konstateras att åsikterna angående kostnaden på revisorn inte verkar styras av hur mycket företagen betalar varje år. Företag F betalade exempelvis mer än 80 000 kronor under 2006 medan Företag D endast betalade knappt 14 000 kronor. Ändå anser Företag D att det är en dyr tjänst medan företag F inte tycker att den är dyr. Således kan slutsats dras att företagen är beredda att betala för tjänsterna, men bara om de anser att kostnaden motsvarar det arbete som utförs.

Enligt Thorell och Norberg¹²¹ är den sjunkande kostnaden bland de största fördelarna med frivillig revision. De menar även att det idag inte går att bevisa att nyttan av revision överstiger kostnaden. Respondenterna i undersökningen verkar som ovan beskrivits anse sig ha stor nytta av sin revisor och nämner att kostnaden för revisionen inte är av betydande storlek. Bjälkemo, Brodin och Larsson¹²² kommer fram till att det är de företag som tycker att kostnaden för revision är för hög som i första hand

¹²¹ Thorell & Norberg, 2005:7

¹²² Bjälkemo, Brodin & Larsson, 2005:41

kommer att välja bort revisionen vid ett avskaffande. Som ett exempel kan nämnas att Danmark avskaffade revisionsplikten för små företag speciellt med syftet att sänka administrativa kostnader.

5.2 Hur och varför väljer företagen revisorer

Uppsatsen tyder på att företags tillvägagångssätt vid val av revisor är allt annat än systematiskt. Endast ett av företagen svarar att valet av revisor föregicks av ett offertförfarande, men vid förfarandet begärdes endast två anbud in. Företaget valde dessutom att i slutändan gå på en personlig rekommendation. Undersökningen tyder på att priset spelar mindre roll vid val av revisor och att långsiktiga relationer mellan revisor och klient bedöms vara av vikt.

En revisors kompetens verkar således spela större roll än det pris han erbjuder och till största delen verkar revisorer väljas genom rekommendationer från affärsbekanta och vänner. En slutsats för revisionsbyråerna att dra är att fokusera mer på att bygga upp långsiktiga relationer med kunderna och därmed bli rekommenderade andra potentiella klienter framför att pressa priserna. Valet av en revisor kan även ske genom en tillfällighet. En av respondenterna berättar exempelvis att han valde den revisionsbyrå som ”...hade bäst annons i gula sidorna”. Det är således av vikt för byråerna att försöka höras och synas inom en rad forum.

Från intervjuerna har inte framkommit huruvida någon revisionsbyrå berättat för företagen hur deras process går till när de väljer om de kan utföra ett uppdrag åt en klient, vilket exempelvis påverkas av oberoenderegler. Några av respondenterna har svarat att de valt revisor efter rekommendationer eller genom bekanta, men förhållandena mellan klient och revisor verkar inte i något fall ha varit så nära att det finns risk att oberoendet påverkas, det vill säga att någon revisor har fått tacka nej till en klient på grund av att han inte kunnat genomföra motåtgärder enligt analysmodellen.

Fördelarna som nämns med att anlita en mindre byrå är att revisorer på mindre byråer ofta är lättare att få tag på och att de mindre byråerna bryr sig mer om varje enskild klient. Fördelen som respondenterna nämner med att anlita en stor byrå är den större organisation som finns kring revisorn. Några av respondenterna tror att den större organisationen innebär att de kan få hjälp att lösa en vidare bredd av de potentiella problem som kan uppstå i verksamheten.

Uppsatsen tyder på att företagen verkar se sig själva som klienter till en viss revisor och inte till en revisionsbyrå. Som bevis kan nämnas att de företag som anlitar en revisor som blivit uppköpt eller valt att bryta sig ur en större organisation har valt att följa med revisorn. Skeendet skulle kunna sammanfattas med ett citat från en av respondenterna ”...vilken stol han sitter på det spelar inte mig någon roll utan jag har stort förtroende för honom.”. En slutsats som kan dras är att företagen anser att det är

kontinuiteten mellan dem och revisorn och inte de och revisionsbyrån som anses vara viktig.

5.3 Vilka tror företagen är intresserade av deras revisionsberättelse

Eftersom revision utförs för att ett företags intressenter skall kunna lita på företagets ekonomiska situation och förvaltning har frågan om vilka som kan tänkas vara intresserade av företagets revisionsberättelse ställts till respondenterna.

Tabell 2 Intressenter av revisionsberättelsen

Intressenter	Nämnda av företag
Skattemyndigheten	G
Kreditgivare/banker	B,F,G
Anställda	H
Leverantörer	C,E,I
Kunder	C
Konkurrenter	A
Potentiella köpare	D
Miljömärket Svanen	G

Som tabell 2 visar tror respondenterna att intresset för företagets revisionsberättelse är lågt. Företagen är inte medvetna om vilka som är intresserade av revisionsberättelsen. Revisorn är i rollen som granskare till för intressenterna men det verkar företagen inte vara medvetna om.

Det är anmärkningsvärt att endast en av respondenterna nämner skatteverket som en intressent. Två andra nämner dock nyttan med att ha ett reviderat bokslut om de blir utsatta för skatterevision. Att skatteverket skulle vara en intressent av revisionsberättelsen och att en ren revisionsberättelse troligtvis medför att risken för att bli granskad minskar verkar flertalet respondenter inte funderat kring. Skattemyndigheten är en av samhällets intressenter som skulle drabbas om revisionsplikten tas bort. Det är viktigt för dem att kunna lita på att företagens siffror, och därmed skattebelopp, stämmer. Skattemyndigheten måste kunna kontrollera företags räkenskaper. Idag sker det genom att en revisor granskar företaget, om pliktens tas bort måste kontrollen ske på annat sätt för att den ekonomiska brottsligheten inte skall öka. För de företag som väljer att avskaffa revisorn skulle

hårdare kontroll kunna innebära problem då felaktigheter som normalt upptäcks av revisorn skulle upptäckas av skatteverket istället vilket kan medföra straffrättsliga påföljder.

Tre av respondenterna nämner leverantörer som en potentiell intressent av revisionsberättelsen, vilket inte är konstigt då leverantörerna bör utgöra en viktig intressent i mindre företag, framförallt när inköp sker på kredit. Andra nämner kunder, någon de anställda. Även kunder och anställda bör vara intresserade av att verksamheten fungerar och därmed känna en trygghet i en ren revisionsberättelse.

Banken, som i debatten ofta tas upp som den viktigaste intressenten, nämns endast av tre respondenter. Anledningen till att så få nämner banken som intressent är troligtvis att endast två av företagen finansierar verksamheten med banklån. Det är dock anmärkningsvärt att ett av dem inte nämner banken som intressent. När banker tillfrågas säger de att företags årsredovisningar och revisionsberättelser är viktiga för att de skall kunna utföra så noggranna kontroller som möjligt vid kreditprövningar. Det är troligt att bankerna kommer kräva att företag blir reviderade även om revisionsplikten tas bort. Det är således viktigt för små företag att noggrant tänka över vad de har för nytta av sin revisor innan de eventuellt väljer att inte längre anlita någon, skall de exempelvis ta ett banklån och inte blivit reviderade på tre år kan det medföra att de måste få en granskning av räkenskaperna utförd för flera år bakåt i tiden, vilket kan bli mer kostsamt än att kontinuerligt få en revision utförd. Det är viktigt för företagen att vara införstådda med att om de väljer att inte bli reviderade kan bankerna bli mer restriktiva i sin utlåning eller höja sina räntor.

Svaren om vilka intressenter som finns känns ofta ogenomtänkta och intrycket ges att flertalet av respondenterna egentligen inte ser några intressenter av revisionsberättelsen utan anser att om någon eventuellt skulle kunna vara intresserad så hade det kunnat vara den eller den. Frågan, rörande vilka som är intresserade av företagets revisionsberättelse har ställts väldigt öppen och valet har gjorts att vid intervjuerna inte nämna några potentiella intressenter i hopp om att respondenterna skall fundera fritt och inte nämna de intressenter som intervjuaren lägger i mun på dem. De vill trots allt bli reviderade – även om de inte tror att någon har nytta av deras revisionsberättelse. De menar att det är en trygghet att bli reviderade, men verkar inte riktigt ha tänkt igenom varför det är så tryggt.

Det är troligt att svaren blivit jakande om intervjuerna ställt frågor om en viss intressent är intresserad av revisionsberättelsen eller inte. De öppna frågorna som använts i undersökningen har medfört att relativt få intressenter nämns vilket är anmärkningsvärt. Det tyder på att respondenterna ofta inte ser helhetsbilden bakom revisionen och att revisionen är till mer för företagets intressenter än för företaget självt. Bjälkemo, Brodin och Larsson¹²³ kommer däremot i sin enkätundersökning fram till att de viktigaste intressenterna är skattemyndighet, ägare och kreditgivare. När deras undersökning läses måste dock hänsyn tas till att respondenterna fick en

¹²³ Bjälkemo, Brodin & Larsson, 2005:41

lista med alternativ att kryssa i, vilket innebär att de kunnat tänka till en extra gång och då kommit fram till att exempelvis skattemyndigheten har nytta av revisionen.

En annan reflektion som kan dras är att respondenterna inte riktigt vet vad en revisionsberättelse innebär och att det är den rena revisionsberättelsen som gör att det går att lita på resultaten som presenteras i årsredovisningen. Ett antal respondenter nämner att de studerar ett företags årsredovisningar men inte ser något syfte med att kontrollera hur revisionsberättelsen ser ut, vilket innebär att de inte tar reda på om den är ren eller inte. Slutsatsen kan därför dras att kunskapen kring vad revisionsberättelsen innebär är relativt låg ute på företagen. Risker att den låga medvetenheten bidrar till det så kallade förväntningsgapet är påtaglig. Revisorn vet vad han skall utföra åt ett företag, men företaget vet egentligen inte ens vad en revisionsberättelse är. Det är troligt att de blir mer införstådda i vad det är om de drabbas av en oren revisionsberättelse, men frågan är om de är medvetna om att det är själva revisionsberättelsen som är den stämpel som gör deras räkenskaper pålitliga.

5.4 Bör revisionsplikten avskaffas?

Svaren rörande revisionspliktens vara eller inte vara går, som framgår av tabell 1, isär. Flertalet av respondenterna anser att det finns risker med att avskaffa plikten men tycker ändå att det skall vara upp till varje företag att avgöra om revision skall utföras. Åsikterna går även isär angående var gränsen för vilka företag som skall omfattas av revisionsplikten går. Anledningen som nämns som argument till att företag skulle välja att inte bli reviderade om plikten avskaffas är kostnaden.

På frågan huruvida revisorn kommer att behållas vid ett avskaffande av revisionsplikten syns en tydlig skiljelinje mellan de som har en tät kontakt med revisorn och de som har en mindre tät kontakt med honom. Företag med tät kontakt är mer benägna att behålla honom vid ett avskaffande. Slutsatsen känns inte särskilt anmärkningsvärd då det är rimligt att företag med tät kontakt med revisorn troligen ser en större nytta i att använda honom. Bjälkemo, Brodin och Larsson¹²⁴ har via en kvantitativ undersökning också styrkt att det är företag som har tätare kontakt med sin revisor som främst vill behålla honom vid ett avskaffande av revisionsplikten.

En slutsats som kan dras är att företag som får de rådgivande tjänster som en revisor ofta erbjuder från en annan motpart är mindre benägna att behålla revisorn. Slutsatsen tyder på att det finns ett behov för företagen att få rådgivande tjänster utförda men att de rådgivande tjänsterna inte nödvändigtvis behöver utföras av revisorn. Slutsatsen ligger i linje med Mikael Carlsons¹²⁵ uttalande om att det lika gärna kan vara en redovisningskonsult eller en jurist som fungerar som stöd rörande ekonomin.

¹²⁴ Ibid

¹²⁵ Carlson & Bergqvist, 2006

Slutsats

I slutsatsen förs en slutlig diskussion kring vad vi kommit fram till under arbetet med uppsatsen. Vi återkopplar till syftet och tar återigen upp de punkter som uppsatsen avsåg besvara. Avslutningsvis ger vi förslag på ytterligare forskning inom området.

6.1 Revisorn och små företag

Uppsatsen syfte var att ge en bild av hur små ägarledda företag ser på sin revisor och revisionen som utförs. Vi har kommit fram till att företagen har en dålig bild av varför revisionen utförs. De ser ofta inte revisorn som en kontrollfunktion för företagets intressenter utan snarare som ett bollplank att använda då de stöter på problem rörande bokföring eller liknande. Flertalet av respondenterna anser att det är en trygghet för dem som ägare eller ekonomiansvariga att få ekonomin granskad. Dock verkar anledningen snarare vara att de själva skall kunna känna sig rentvådda än att det finns intressenter som skulle agera annorlunda mot företaget om de inte hade haft någon granskad information att ta sina beslut efter.

De största fördelarna som framkommer med att anlita en revisor är som nämnt i föregående stycke att det är en trygghet att få bokföringen granskad. Därutöver framkommer att flertalet respondenter anser att revisorn är ett bollplank som kan svara på de frågor ägaren eller den ekonomiansvarige själv inte har svar på. En enda respondent nämner att revisorn är en fördel eftersom intressenterna inte behöver ifrågasätta företagets resultat. Företaget berättar dock inget om varför det är revisorn som gör resultatet så pass tryggt, till exempel att revisorn är kvalificerad och därmed i sin tur granskad och styrd enligt lag.

Enda nackdelen med att få en revision utförd som framkommer under intervjuerna är kostnaden. Samtliga respondenter som funderar kring att sluta använda sin revisor om plikten avskaffas motiverar sitt val med att de anser att kostnaden är för hög. Framst anser respondenterna dock att kostnaden inte är så hög i sammanhanget, exempelvis i förhållande till omsättningen. Det har dock framkommit att det inte främst är de som har högst revisionskostnad som tycker att kostnaden är en nackdel.

Om revisionsplikten tas bort kommer företagen även fortsättningsvis att behöva någon motpart som de kan ställa frågor, som idag besvaras av revisorn, till. Motparten behöver dock inte vara en revisor utan uppsatsen visar att en redovisningskonsult ofta kan fungera som företagets bollplank istället för revisorn. Vi kommer dock fram till att små företag ofta gärna vill ha kvar sin revisor i den form de anlitar honom idag.

Ytterligare en slutsats är att företagen oftast går på personliga rekommendationer vid valet av revisor. Valet föregås sällan av ett offertförfarande vilket tyder på att revisorns kompetens är betydligt viktigare än att han erbjuder ett bra pris. För revisionsbyråerna är slutsatsen viktig eftersom den pekar på vikten av att bygga upp

långsiktiga relationer med kunderna och inte fokusera alltför mycket på att kunna erbjuda det lägsta priset. Nöjda kunder medför att kunden rekommenderar revisorn för bekanta och affärskontakter vilket leder till nya kunder för revisorn.

En annan slutsats som dras är att företagen ofta har en bristfällig bild av vad en revisionsberättelse innebär. De ser revisionsberättelsen som ett standardiserat dokument och menar att den därför inte har någon stor betydelse. Att det är den rena revisionsberättelsen som medför att årsredovisningen är tillförlitlig och därmed fungerar som en kvalitetsstämpel reflekterar företagen inte över.

Som framgår av tabell 2 är företagen inte särskilt medvetna om vilka som är intresserade av deras revisionsberättelse. Det är anmärkningsvärt att respondenterna nämner så få intressenter och det tyder på att kunskapen kring vilka som intresserar sig för företagets finansiella resultat är relativt dålig ute på företagen. De är medvetna om att revisionen innebär en kvalitetsstämpel men vet inte vem stämpeln är till för.

Vid ett avskaffande av revisionsplikten kommer främst de företag som anser att de har en annan motpart som hjälper till i den rådgivande rollen, som revisorn ofta har i små företag, välja bort revision. Slutsats kan även dras att det är mer troligt att företag med tät kontakt med sin revisor kommer behålla honom, än företag som endast får en revision utförd, om plikten avskaffas.

Faktumet att företagen ser revisorn som en hjälp till dem och inte som en granskare från samhället medför att företag kan dra förhastade beslut om att avstå revision vid ett avskaffande av plikten. Företag kan då få problem vid exempelvis kreditansökningar eller liknande då kostnaden för den granskning som måste genomföras i samband med en kreditansökan riskerar att bli hög.

Generellt sätt kan konstateras att små företag bör fundera igenom sitt beslut att avskaffa sin revisor vid ett borttagande av plikten eftersom de i dagsläget inte ser revisorn som en kontrollfunktion från samhällets sida och kanske inte har tillräcklig kunskap för att kunna fatta ett riktigt beslut. Beslutet att avstå kan säkerligen i många fall vara det rätta valet men det måste fattas med ett korrekt beslutsunderlag.

6.2 Förslag till ytterligare forskning

Det skulle vara intressant att genomföra en liknande undersökning på företag av både större och mindre storlek än de företag som valts i uppsatsen. Eftersom det troligtvis kommer att vara de allra minsta företagen som först kommer ges möjlighet att avstå från revision är det intressant att undersöka hur de ser på sin revisor. Det är möjligt att revisorn spelar en ännu mer central roll i de allra minsta företagen då den ekonomiska kompetensen ofta är mindre här i förhållande till företag av den storlek som studerats i den här uppsatsen. Samtidigt föreligger inte problemet med en ekonomiansvarig

som fått i uppdrag av ägaren att sköta ekonomin i de allra minsta bolagen, vilket medför att revisorn inte kan spela en roll som kontrollorgan mellan de båda parterna.

Även större företag hade varit av intresse att studera. Så länge företagen ligger inom EU:s gränser för när medlemsländerna själva får bestämma rådande revisionsplikt är företagen av intresse att studera. Det är troligt att synen på revisorn skiljer sig åt beroende på vilken företagsstorlek som studeras.

Ett annat förslag till fortsatt forskning är att studera om det finns skillnader på synen på revisorn mellan olika branscher eller om exempelvis tillverkningsindustrin har en annan syn än vad den tjänsteproducerande sektorn har. Frågan kring revisionspliktens vara eller inte vara kommer även fortsättningsvis vara ett hett debattämne och forskning som tillför något nytt kommer alltid vara av intresse.

Referenser

7.1 Publicerade källor

7.1.1 Litteratur

Artsberg, Kristina (2003). *Redovisningsteori – policy och praxis*. Liber Ekonomi, Trelleborg.

Bruzelius, Lars H & Skärvad, Per-Hugo (2000). *Integrerad Organisationslära*. Studentlitteratur, Lund.

Bryman, Alan & Bell, Emma (2005). *Företagsekonomiska forskningametoder*. Liber Ekonomi, Malmö.

Flint, David (1988). *Philosophy and Principles of Auditing – An Introduction*. Macmillan Education Ltd, London.

Jacobsen, Dag Ingvar (2002). *Vad, hur och varför: om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Studentlitteratur, Lund.

Johansson, Sven-Erik, Häckner, Einar & Wallerstedt, Eva (2005). *Uppdrag revision – Revisorsprofessionen i takt med förväntningarna?* SNS Förlag, Stockholm.

Johansson, Sven-Erik (1976). *Revisorns roll – Aktuell praxis under debatt*. Norstedts, Stockholm.

Moberg, Krister (2003). *Bolagsrevisorn*. Norstedts Juridik AB, Stockholm.

Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Studentlitteratur, Lund.

Patel, Runa & Davidsson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur, Lund.

Revision – En praktisk beskrivning (2006). FAR Förlag AB, Stockholm.

Revisorns roll i framtiden (1978). FAR i samarbete med Svenska Civilekonomföreningen. Auktoriserade Revisorerers Serviceaktiebolag.

Skog, Rolf (2006). *Rodhes Aktiebolagsrätt*. Nordstedts Juridik AB, Stockholm.

Vägledning för Revision – Metodik (1995). Svenska Revisorssamfundet, SRS. Gummessons Tryckeri AB, Falköping.

Vägledning för revisorer – Analysmodellen (2002). Svenska Revisorssamfundet SRS Service AB, Stockholm.

7.1.2 Rapporter

Bjälkemo, Samuel, Brodin, Tobias & Larsson, Daniel (2005). *Revisionsplikt i små aktiebolag – en fråga om storlek?* Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet.

Burén, Carl-Gustaf & Nyqvist, Kerstin (2005). *Begäran om översyn av revisionsplikten*. Svenskt Näringsliv.

Dorkhan Mohammad, Nyström Carl & Olsson Malin (2007). *Revisionens betydelse i småföretag*. Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet.

Thorell, Per & Norberg, Claes (2005). *Revisionsplikten i små aktiebolag*. Svenskt Näringsliv.

Uvell, Markus & Sedberg, Annette (2005). *Mikroföretag om revisionsplikten – internetundersökning*. Svenskt Näringsliv.

7.1.3 Artiklar

Aggestam Pontoppidan, Caroline (2007). ”När revisionsplikten avskaffades i Danmark – majoriteten av de danska småföretagen väljer fortfarande revision”. *Balans* Nr 2, 2007.

”Bankerna vill ha reviderade årsredovisningar” (2007). *Balans* Nr 2, 2007.

Carlson, Mikael & Bergqvist, Jonas (2006). ”Småföretag behöver råd – inte revision”. *Dagens Industri*, 12 december 2006.

Halvarson, Ulf & Juhlin, Rolf (1995). ”De flesta småföretagare vill behålla extern revision – även om den blir frivillig”. *Balans* Nr 8/9, 1995.

Jensen, Michael C & Meckling, William H (1976). “Theory of the firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure”. *Journal of Financial Economics* Volym 3, Nummer 4, 1978.

Precht, Elisabeth (2007). ”Intervju med Bo Svensson: Han ska utreda branschens framtid – avskaffandet av revisionsplikten lockade Bo Svensson att ta uppdraget”. *Balans* Nr 2, 2007.

Precht, Elisabeth (2007). ”Intervju med Peter Clemedtson: Revisorn är samhällsbyggare – FAR SRS nye ordförande vill tydliggöra branschens betydelse för välbefinnande”. *Balans* Nr 1, 2007.

Pressmeddelande. FAR SRS, 14 dec 2006

Svanström, Tobias (2006). ”Företagen vill behålla revisionsplikten”. *Balans* Nr 11, 2006.

Thorell, Per & Norberg, Claes (2005). ”Går det att försvara revisionsplikten?”. *Balans* Nr 3, 2005.

Wennberg, Inge (1994). ”Revisorn & småföretagen”. *Balans* Nr 8/9, 1994.

7.2 Lagar, direktiv, förordningar och standarder

Aktiebolagslag (2005:551)

Bokföringslag (1999:1078)

Borgrliga valprogrammet, 2006.

FAR SRS Yrkesetiska regler, 2007.

Förordning (1995:666) med instruktion för Revisorsnämnden

Kommittédirektiv 2006:96

Kommittédirektiv 2006:128

Proposition 2006/07:100

Revisionslag (1999:1079)

Revisorslag (2001:883)

RS 210 Villkor för revisionsuppdrag

RS 220 Kvalitetskontroll inom revisionen

Rådets fjärde direktiv 78/660 EEG, art. 11

Rådets fjärde direktiv 78/660/EEG, art. 51 p.2

7.3 Muntliga källor

Ageli, Helen. Utredare kommittédirektiv 2006:128. Telefonsamtal 2007-04-11

Gabrielsson, Christina. Revisor. Intervju 2007-04-11

7.4 Elektroniska källor

Affärdatas hemsida

<http://www.ad.se/bibsam> (2007-04-10 till 2007-05-29)

FAR SRS hemsida

<http://farsrs.se>, (2007-04-11 och 2007-05-21)

FAR Kompletts hemsida

<http://www.farkomplett.se>, (2007-04-12)

Företagarnas hemsida

<http://www.foretagarna.se>, (2007-05-21)

Bilaga 1

Frågor vid intervjuer med små ägarledda bolag

Vad använder ni er revisor till?

- Hur ofta är ni i kontakt med dem?
- Vad upplever ni som fördelar och nackdelar med att ha en revisor?
- Har revisorn tackat nej till något ni velat ha hjälp med?

Vad har ni för nytta av att bli reviderade?

- Vem tror ni använder er revisionsberättelse?
- Vilka är fördelarna med att ha en revisionsberättelse/få ert bolag reviderat?
- Vilket revisionsbolag anlitar ni?
- Varför anlitar ni dem?
- Hur kom ni i kontakt med dem?
- Hur länge har ni anlitat dem? Om ni har bytt nyligen – varför?

Vem upprättar er löpande bokföring?

- Vad gör ni själva, vad gör redovisningsbyrå eller annan part?

Använder ni er revisor till andra tjänster än just revisionen?

- Upprätta årsredovisningen?
- Löpande bokföring?
- Deklarationer?

Bör revisionsplikten avskaffas? Varför / varför inte?

- Kommer ni att behålla er revisor om revisionsplikten avskaffas? Varför / varför inte?
- Finns det någon tjänst ni skulle vilja att er revisor ska hjälpa er med, som han/hon inte får hjälpa er med idag?

Bilaga 2

Frågor till revisor

Först är vi lite nyfikna på dig och ditt revisionsbolag.

- När startat?
- Hur många anställda?
- Hur många klienter?

Vilken storlek är det på de bolag du reviderar?

Vad är din roll som revisor i små företag?

Vilka är de moment du brukar hjälpa små företag mest med?

Hur ofta har du kontakt med de företag du reviderar?

Uppfattar du att de vet vad en revisors huvuduppgifter är?

Händer det att du får säga nej till företag som frågar om en tjänst som du som revisor inte får hjälpa till med på grund av exempelvis oberoende?

- Hur ofta händer det?
- Vad brukar företagens reaktioner vara?

Vad tror du påverkar ett litet företags val av revisionsbolag (alt. revisor)?

Hur tror du små aktiebolag kommer agera om revisionsplikten tas bort?

Vad tror du små aktiebolag eventuellt kommer vilja använda sin revisor till även när revisionsplikten är borttagen?

Vad tror du att din roll som revisor kommer att bli i små aktiebolag om revisionsplikten avskaffas?